

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike. — Inserati: do 30 peti 4 2 D, do 100 vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upraviteljsko: Knafljeva ulica št. 5, priljubje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Avstrijska politika in mi.

Avstrijska republika je dolgo časa akralivala svoje pravo lice ter varala evropsko javnost glede svojih političnih ciljev. Glasom mirovnih pogodb, ki pomenijo obnem avstrijske zakone in torej politične smernice, ki vežejo avstrijske državljane kakor državljane, se naj avstrijska republika razvija popolnoma samostalno, tako v gospodarstvu, kakor v politiki in kulturi ter ji je striktno zabranjeno pomišljati na kako zvezanost z velikomestno državo.

Na podlagi take samostalnosti avstrijske republike je tudi zapadna Evropa pristopila k sanaciji avstrijskega gospodarstva. Avstrija je hlinila ne- verjetno bedo, ki je tudi mestoma obstojala in se na podlagi sočutja zapad- ne Evrope omogočila sanacijsko akcijo Društva narodov. Ugodnosti te sanacije so se kmalu pokazale. Industrija je preuredila poslovanje, obrati so se začeli premikati, delavstvo je delom nezaposlenosti je nazadovalo. Ogromni napredek avstrijskega gospodarstva se zrcali predvsem v stabilnosti avstrijskega denarja, ki se je mogel nasloniti na angleški funt. Avstrija uvaja danes zlato valuto. Tudi razmere se temu primerno bližajo mirovnim časom. V kratkem izginejo iz denarstva velike številke in se pojavijo kronski, zlati šilingi.

Uspehi sanacijske akcije Društva narodov so torej veliki. Veliko vprašanje je, ali bi si bila Avstrija sama opomogla in ali bi v stanu izvesti ozdravljenje povojne gospodarske in socijalne krize sama iz sebe brez tuje pomoči.

Temeljna misel te sanacijske akcije pa je zopet bila misel državne samostalnosti avstrijske ter preprečitev eventualnega naslona skrahiranih avstrijskih pokrajin na Nemčijo.

Inicijatorji sanacijske akcije in splošno državne samostalnosti avstrijskega prebivalstva so računali s posledicami politične, gospodarske in kulturne diferenciacije ter si predstavljali Avstrijo kot nekako švico, kjer se je tudi nemški življenjski tok osamosvojil, da odklanja vsako misel na združitev z Nemčijo in skrbno varuje svojo državno, gospodarsko in celo kulturno samostalnost. Ti zapadni državniki so pa pozabili, da je švica stara država, da se je rodila povsem drugačno, kakor pa Avstrija in da se je zlasti misel Vsenemčije pojavila šele v najnovejšem času, ko se je švicarska samostalnost in državna žele avstrijskega ljudstva, pa je to ljudstvo takoj od začetka odgovorilo tako, da se ukloni diktatu, da pa pride čas medsebojne združitve med Avstrijo in Nemčijo v veliko Vsenemčijo.

Ta notranja propaganda združitve z Nemčijo postaja čedalje močnejša in vplivnejša. V zadnjem času prehaja že v izjave uglednih avstrijskih politikov, ki se ne ugnirajo javno in jasno povedati zapadni Evropi, da se hočejo v bližnji bodočnosti tako gospodarsko, kakor politično popolnoma spojit z Nemčijo. Meseca januarja sta posetila berlinske vsemenske politike, kakor smo že zabeležili, dunajskega voditelja dr. Dinghofera in bivši kancelarjev namestnik dr. Frank, ki sta v senzacionalnih izjavah povdarjala potrebo čimprejnejše gospodarske in politične enote med Avstrijo in Nemčijo. Doktor Frank je tudi izjavil, da se prejšnja leta niso mogli delati hussarski izleti, ker bi se bila zapadna Evropa temu uprla. Danes pa da je situacija popolnoma izpremenjena. Tem izjavam so sledili odgovori, ublažitve, diplomatični koraki ter končno celo odgovor nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna, ki je pohvalil avstrijske ponudbe in ukinil potne poteškoče med Avstrijo in Nemčijo.

V našem interesu je, da pravočasno pogledamo resnici v oči in da se ne mamimo z iluzijami. Priključitev Avstrije k Nemčiji je stvar bližnje ali daljne bodočnosti, toda pride vseka-

Ideja skupnega opozicijskega bloka propadla.

Neiskrenost opozicijskih skupin. — Vlada ni nikjer izvajala volilnega terorja.

— Beograd, 25. februarja. (Izv.) Danes dopoldne so se nadaljevala posvetovanja opozicijskega bloka. Doslej še ni bil izdan nikakr oficijelni komuni- ke. Načelniki opozicijskih skupin že dva dni brezuspešno razpravljajo o politični situaciji. Konferenca načelnikov opozicijskega bloka še ni pokazala nikakih pozitivnih rezultatov. V beogradskih političnih krogih najbolj živahno razpravljajo o postopanju dr. Korošca, ki se je za 24 ur skril pri svojih političnih prijateljih, da bi tako po malem bagateliziral taktiko opozicio- nalnega bloka.

Medsebojni odnosi med skupinami opozicijskega bloka so zelo neiskreni. Značilno je, da doslej opozicijski blok še ni izdal nobenega poročila o poteku konference.

Lahko danes ugotovimo, da je ideja skupnega parlamentarnega bloka pod imenom »Jugoslovenski parlamentarni blok narodnega sporazuma« popolnoma propadla.

V opoziciji je danes najbolj živahna razprava o nadaljni taktiki.

V opozicijskih vrstah prevladuje mnenje, da je opozicijski blok obojen na dolgo let kot opozicija in da se bo moral sprijazniti s tem svojim položajem.

Zmede v Davidovičevem klubu.

— Beograd, 25. februarja. (Izv.) V Davidovičevem klubu so spori med posamnimi skupinami na dnevnem redu. Z rednimi izjavami so vsi poslanci skrajno nezadovoljni s predsednikom Ljubo Davidovičem, ki mu očitajo, da je s svojo nesrečno politiko in nerodno taktiko spravil stranko v takšno zaga- to, iz katere se ne more več rešiti. V klubu obstoja močna straja, ki zastopa stališče, da mora Davidovič kot predsednik odstopiti, ako hoče, da se ohrani v stranki dosedanja enotnost. Večina teh poslancev je mnenja, da bi situacijo mogel rešiti edino dr. Voja Marinković, ako bi stopil na Davidovičevo mesto. Drugi so zopet mnenja, da stranki tudi ta operacija ne more več pomagati; so mišljenja, da store najbolje, ako izstopijo iz Davidovičevega kluba in se pridružijo samostojnim de- mokratom. To je javna tajnost v Beo- gradu, zato so naravnost smešni komu- niki v blokaških listih, ki zatrjujejo, da vlada v demokratskem klubu po- polna »sloga« in da nihče ne misli na izstop iz kluba, najmanj pa Timotijevi- čeva skupina.

Tiskovni zakon.

— Beograd, 25. februarja. (Izv.) Včeraj je bila konferenca ministrskega odbora, katero so prisostvovali mini- strski predsednik Nikola Pašić, zunanji minister dr. Ninčić, prosvetni minister Svetozar Pribičević in notranji minister Boža Maksimović. Konferenci je tudi prisostvoval minister za izenačenje zakonov dr. Milan Srskić. V glavnem je konferenca razpravljala o tiskovnem zakonu. Do- ločbe tiskovnega zakona so se pregledale in so v bistvu sprejeta načela, da prvič ne sme biti odgovorni urednik postroanska oseba, marveč mora biti za uredništvo odgovoren glavni faktor li- sta. Za kazensko postopanje je dolo- čeno najkrajše postopanje. V petih dneh se ima zaslišati stranka in v 8 dneh zadevne priče. Za klevete in ča-

kor! S priključitvijo postanemo nepo- sredni sosed Velike Nemčije z vsemi političnimi posledicami, ki nas še tes- neje zavežejo z vprašanji zapadnih velesil, torej zapadne Evrope. Avstrija nas danes takorekoč loči od političnega zapada. Velika Nemčija pa nam bo utrnula še tesnejšo pot do Prage, Pa- riza in Londona. Tudi v gospodarskem oziru se bomo morali preorijentirati. Ne preostaja nam ničesar drugega, kakor da z vso paro in pridnostjo raz-

Opozicijske skupine si druga drugi očitajo gotove taktične pregre- ške. Davidovič zahteva gotove konce- sije od HRSS, ki jih pa HRSS nikakor ne bo sprejela.

V ministrskem predsedstvu so bile danes živahne konference. Konference so se udeležili poleg ministrskega pred- sednika minister za socijalno politiko Marko Gjurčić, notranji minister Bo- ža Maksimović, zunanji minister dok- tor Ninčić in državni podtajnik Veče- slav Wilder.

Dr. Korošec in dr. Spaho očitata neiskrenost Ljubi Davidoviču. Najbolj značilno za presojo političnega položa- ja je poročilo Koste Timotijevića, ki konstatira, da ni bilo v bregalniškem volilnem okrožju nikakega volilnega te- rorja. Kosta Timotijević je namreč osebno odšel na lice mesta v bregalni- ško okrožje ter se je na lastne oči pre- pričal, da vlada ni v tem okrožju izva- jala nikakega terorja. Kosta Timotije- vič sam v svojem poročilu priznava ob- jektivno postopanje okrožnega načel- nika. S tem poročilom so ovržena v glavnem vsa očitanja, ki jih je opozi- cija nagrmadila proti vladi, češ da je volitve izvajala z največjim nasiljem in pritiskom.

stikralo je določena kazna od 6 mese- cev do 3 let, odnosno globa od 1000 do 50.000 Din. Določila tiskovnega zakona veljajo splošno razum v slučaju vojne in mobilizacije, ko se nastavi cenzura. Načrt tiskovnega zakona se predloži priložne dni ministrskemu svetu v odobrenje.

Kot odgovoren urednik ne more fungirati noben narodni poslanec.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z MADŽARSKO.

— Beograd, 25. februarja. (Izv.) Trgovinska pogajanja z Madžarsko po- voljno napredujejo. Včeraj je bila ves dan konferenca med našo in madžar- sko delegacijo. Predsednik madžarske delegacije je bil g. Wodyaner in naši delegaciji je predsedoval bivši ministar dr. Ninko Perić. V bistvu in v na- čelu so rešena vsa sporna vprašanja, tako je sklenjena konvencija o medse- bojni pravni pomoči, konvencija o tranzitnem prometu in konvencija o tranzitni tarifi. Obe delegaciji imate še skleniti konvencijo o dolgovihi in tirja- tvah v avstro - ogrskih kronah. Po- gajanja glede teh vprašanj se še nado- ljujejo.

PRIHOD ROMUNSKKE KRALJICE.

— Beograd, 25. februarja. (Izv.) Za jutri je napovedan prihod romu- ske kraljice Marije. Sprejem bo naj- svečaniji.

BOLEZEN NEMŠKEGA DRŽAVNEGA PREDSEDNIKA

— Berlin, 24. febr. (Izv.) O stanju državne predsednika je bilo sredi ob 22. izdano kratko zdravniško poročilo, ki veli: Državni predsednik Ebert je bil nocoj po prof. dr. Bieru operiran. Operacija je tra- jala nad eno uro in je dobro potekla. Zdrav- stveno stanje državnega predsednika je za- devljivo.

Rekonvalescenca državnega predse- dnika bo trajala najbrže 4 tedne. Prof. dr. Bier je ugotovil težko vnetje slepiča in je bila operacija nujno potrebna. Operacija je tra- jala nad eno uro. Za časa boleznega zastopa državnega predsednika državni kancelar dr. Luther. Za slučaj, da bi bolezen trajala še

vijemo svojo državnost, zlasti svoje gospodarstvo in industrijo in da post- nemo za tisti trenotek in za tisto dobo močni, ko se Avstrija definitivno pri- ključi. Nemčiji. Naš interes zahteva, da ta avstrijski razvoj zadržujemo, sami pa da se jakamo in da se krepko razvijamo v veliko in močno državo ter gospodarsko samostalen narod, pred- vsem pa, da vedno in vedno mislimo na usodo slovenske Koroške

dalje, bo potreben poseben zakon, ki uredi vprašanje, kdo naj zastopa prezidenta re- publike. Splošno se govori, da državni predsednik Ebert ne bo več kandidiral pri prihodnjih predsedniških volitvah.

— Berlin, 25. febr. (Izv.) Državni pred- sednik Ebert je noč precej mirno prespal. Njegovo zdravstveno stanje je drugače še vedno kritično. Njegova rodbina je zelo v skrbeh za njegovo življenje. Fizično je pred sednik moral zelo mnogo pretrpeti. Pridu- žilo se je vnetju slepiča še vnetje trebušne mrene.

MINISTRSKI PREDSEDNIK PAŠIĆ NA DOPUSTU?

— Praga, 25. febr. (Izv.) Listi javlja- jo iz Beograda, da namerava min. predse- dnik Nikola Pašić nastopiti daljši dopust, ki ga namerava preživeti na francoski rivijeri. V času njegove odsotnosti ga bo nadome- stoval zun. minister dr. Ninčić, a t vest je malo verjetna, ker ni misliti, da bi Pašić šel na dopust v času, ko se sestane nara- dna skupščina in ko je njegova prisotnost v Beogradu nujno potrebna. Ured.)

KAZENSKA PREISKAVA PROTI RADIČU.

— Zagreb, 26. febr. (Izv.) Za branitelja voditelja HRSS Stjepana Radića se je prija- vitelj odvetnik dr. Franjo Papratović iz Osijeka, ki je znan kot strasten separatist. Pred vojno je bil dr. Papratović član hrvat- skosrbske koalicije. Pozneje je pripadal skupini slavonskih separatistov, ki so bili nezadovoljni s politiko hrvatskega sabora. V nekem oziru je dr. Papratović klerikalec in je organiziran član HZ. Preiskovalnega sodnika dr. Koerberlerja dnevno tako nadle- gujejo člani HRSS radi poseta Stjepana Ra- dića, da mu je skoraj nemogoče neovirano voditi preiskavo.

ČARUGO OBESIJO V PETEK.

— Zagreb, 25. febr. (Izv.) Današnji ju- tranji listi poročajo iz Osijeka, da je kra- ljevsko sodišče prejelo od pravosodnega ministarstva obvestilo, da je Nj. Vel. kralj Aleksander pomilostil Nikolo Mihajloviča in Ivana Selthoferja, potrdil pa je smrtno ob- sodbo Jove Čaruge in Pavla Prpiča Velike- ga. Smrtno obsodbo naznanijo Čarugi in Pr- piču jutri v četrtek 26. tm., obešena pa bo- sta v petek ob 6. jutrnja na dvorišču so- dnega stola. Iz Sarajeva so pozvali krvnik in njegov pomočnik. Rodbina obsojencev je bila o smrtni obsodbi že obveščena.

NESREČA V BEOGRADU.

— Beograd, 25. februarja (Izv.) Danes dopoldne se je dogodila v Kralja Milana uli- ci tik pred dvorom velika tramvajska ne- sreča. Vojaski motor je trčil s tramvajem in sta bila oba voznika smrtnonevarno ra- njena.

BRANTING UMRL.

— Stockholm, 24. febr. Ministrski pred- sednik Branting je danes ob 12.24 umrl. Hjalmar Branting je bil vodja social- nodemokratske stranke na Švedskem. Ro- jen je bil leta 1860. Med svetovno vojno je igral vodilno vlogo v akciji za sklenitev mira. Od leta 1920. dalje je načeloval vla- di, ki je bila popolnoma socialistična. Bran- ting je rodov plemenitaš in se je kot mlad dijak posebno posvetil socialističnim pro- blemom. Leta 1921. je dobil Branting Nob- lovo nagrado za svojo razpravo o pacifi- zmu. Med vojno je Nemčija dala inicijativo, da bi se v Stockholm sklical mednarodni socialistični kongres, ki bi naj podprl stre- mljenje Nemčije in Avstrije. Da je ta načrt končal s popolnim flaskom, je predvsem Brantingova zasluga. Branting je bil namreč med vojno odločno na strani Antante.

V SMRT RADI PONAREJENIH ČEKOV.

— Zagreb, 26. febr. (Izv.) Policijska oblast je danes ugotovila identiteto včeraj- jutraj povožene starke. Na kolodvorskem tiru so namreč včeraj jutraj našli vso raz- mesarjeno staro, ki jo je vlak povozil. Po- vožena je 60-letna Ana Graharić iz Istre. Izvršila je samomor, ker je nje sin zaple- ten v veliko afero glede ponarejenih banč- nih čekov. Pozvala je tudi svojega sopro- ga da naj gre v smrt pred veliko sramoto. Afera o ponarejenih bančnih čekih v znesku 800.000 Din vzbuja v Zagrebu še vedno naj- večjo senzacijo.

NEZADOVOLJSTVO FRAN- CIJE NAPRAM NEMČIJ.

— Pariz, 25. febr. (Izv.) »Echo de Pa- ris« in »Temps« nadaljujeta svoje članke proti Nemčiji. Radi magdeburških demon- stracij, pri katerih so manifestirali za pri- ključitev Avstrije k Nemčiji, vlada v fran- coskih političnih krogih veliko nezadovolj- stvo. Splošno smatrajo, da skušajo Nemci, vsaj nacionalistično krilo, urediti ideje nemških liberalcev iz leta 1918

KONKORDAT Z VATIKANOM

— Beograd, 25. februarja. (Izv.) V su- nanjem ministrstvu je bil včeraj dopoldne- sestanek, katerega so se udeležili zunanji minister dr. M. Ninčić, bivši minister ver in nar. poslanec dr. Voja Janjič in naš poslanik dr. Josip Smolaka. Obravnavali so načrt konkordata, ki se sklepa z Vatikanom. Za nocoj je sklicana širša konferenca pri mini- strskemu predsedniku. Tej konferenci pri- sostvujejo: min. predsednik Nikola Pašić, zunanji minister dr. Ninčić, minister ver Mi- ša Trifunović, prosvetni minister Svetozar Pribičević, dr. Voja Janjič in poslanik dr. Smolaka. Ta konferenca pregleda načrt konkordata, ki se nato izroči v proučava- nje posebnemu ministrskemu odboru.

MUSLIMANI NAPOVEDUJE- JO GOSPODARSKI BOJKOT.

— Sarajevo, 25. februarja. (Izv.) Jugo- slovenska muslimanska organizacija pod vodstvom dr. Mehmeda Spaha je proglasila gospodarski bojkot proti Židom v Bosni in Hercegovini.

POLJSKA PROTESTIRA.

— Gdansk, 24. febr. Znani konflikt med Poljsko in svobodnim mestom Gdansk radi poštne službe v mestu je mednarodni ko- misar v Gdansk, kakor znano, rešil v pri- lož Gdansk. Poljska vlada je vložila pro- test proti tej rešitvi in se pritožila na svet Društva narodov. Pričakovati je, da Dru- štvo narodov vzame pritožbo v pretes že tekom zasedanja, ki se prične 9. marca.

Borzna poročila.

Dinar v Carihu 8.40.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Deske 25, 40 mm, monte, medla 26, 100 meja: blago 580; škorete 13 mm, paralel- ne, medla 24, frco meja: blago 600; remeli- ni 6/6, 7/7, 8/8, pričeljeni: blago 620; trami od 3/3—6/8 monte: denar 350; kostanjev les, okrogel, frco nakladna postaja, 3 va- zone: denar 27, blago 27, zaključek 27; bu- kova drva, 1 m dolžine, napol suha, do 350 kg teže na m³, frco nakladna postaja: de- nar, 19 blago 20.

ZITNI TRG.

Pšenica, bačka, 74/75, 2%, par. sloven- ska postaja, blago 530; pšenica, domača, franko Ljubljana, denar 460, blago 490; otro- bi pšenični, drobnji, v novih jutarvretah, lo- ko Ljubljana, bl. 215; koroza, nova, promp- na, franko Ljubljana, blago 255; koroza, no- va, promptna, fco. Postojna, blago 270; ko- ruza, nova, dobava marc, fco. Postojna, trans., blago 260; koroza, nova, dobava april, fco. Postojna, rans., blago 290; koroza no- va dobava maj fco. Postojna trans. blago 295; oves, srbski, par. Ljubljana, blago 335; oves, bački, rešetan, fco. Ljubljana, blago 60; oves, bački, zdrav, suh, rešetan, fco. Ljubljana, blago 370; laneno seme, zimsko, denar 700; fižol ribničan, čiščen, denar 330, blago 415; krompir, bel, fco. Djevdjelija, bla- go 185; slanina, slana, trodelna, fco. Vuko- var, blago 23.

EFEKTI

2½% drž. renta za vojno škodo 165—167, 7% invest. pos. l. 1921. 65½, Celjska pos. 209—211, Ljubljanska kreditna banka 235, Merkantilna banka 103, Prva hrv. šted. 900 —912, Slavenska banka —, Split 1390, Strojne tovarne in livarne 138, Združene papirnice 100—114, 4% kr. del. pos. l. 1917 22.

Zagrebska borza.

Dne 35. februarja. Sprejeta ob 12.
Devize: Curih 1194—1204, Praga 183.50—186.50, Pariz 325—330, Newyork 61.74—62.74, (ček), Newyork izplačilo 62.03 —63.05, London 295.90—298.90, Trst 251.63 —254.65, Berlin 14.81—14.96, Dunaj 0.0870 v 0.0890.

Efkti: 7% invest. pos. 1921. 66—67, 2½% drž. renta za ratnu štetu 150—160, Ljubljanska kreditna 235—242, Centralna banka 113—115, Kreditna banka, Zgb. 119—120, Hipotek. bka. 64½—65, Jugobanka 106 —105, Prastedična 905—925, Slavenska ban- ka 70—72.50, Eksploatacija 57½—61, Drava d. d. 190—205, Sečerana, Osijek 735, Isis d. d. 58, Nihag 40 Gutman 550—590, Slaveka 185, Slavonija 56½—57½, Trboveljska 42½ —440, Union, paromlin 500—525, Vevče 107 —125.

Liozemske borze.

— Curih, 25. febr. Današnja borza: Beograd 8.40, Pariz 27.05, London 24.78, Newyork 520.30, Milan 21.05, Praga 15.40, Dunaj 0.0073½.
— Dunaj, 24. febr. Devize: Beograd 1139—1143, London 338.100—339.100, Milan 2870—2882, Newyork 70.933—71.185, Pariz 3690—3706, Praga 2102—2112, Curih 33.638 —13.688. — Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 113—1139, češka krona 2092—2108, li- ra 2850—2870.

Pismo iz Prage.

Nastop parlamenta proti draginji. — Vlada proti komunistom. — Interpelacija radi pastirskega lista. — Predlog za ločitev cerkve od države. — Kritičen položaj koalicije. — Spori med komunisti. — Jubilej uglednih novinarjev.

Praga, 23. februarja.

Poslanska zbornica je zaključila debato o draginji in o vladnem eksperimentu. Dasi je posvetila v celotno temo vprašanju 17 ur in je nastopila v vladni in opozicijske strani 21 govornikov, vendar je imela ta debata samo akademski, teoretičen pomen, zakaj draginja se zato ni zmanjšala niti za eno paro. Sicer se je s tem tudi računalo, saj je znano, da parlament nimajo nikjer vpliva na določanje cen. Navzlic temu pa je razprava prinesla to korist, da je vsaj osvetila in pojasnila vzroke draginje in pokazala javnosti, da stori državna uprava, kar je pač v njeni moči, da draginjo omili. Predvsem je pa pomirila duhove o vprašanju Novčanške banke, s katere ustanovitvijo so bile združene različne neresnične vesti vznemirjajoče vsebine, nanašajoče se na devalvacijo itd. Končno je ministrstvo podalo načelno izjavo, kakšno stališče zavzema napram komunistični propagandi. Že v nekoliko dneh smo se imeli priliko prepričati, da vlada ni zaman spregovorila besede o energičnem postopanju proti komunistom. Vlada je svojo obljubo držala. Pretekli teden so komunisti znova pripravljali izgrede na Vavčavskem Namestju, toda odločni nastop policije je popolnoma prekrizal njihove načrte.

Za vladni eksperiment je glasovala koalicija, proti pa komunisti, nemški socialni demokratje in slovaški klerikalci, dočim se nemške nemščanske stranke debate vobče niso udeležile.

V tej seji so vložili nemški socialni demokratje o pastirskem listu slovaških škofov nujno interpelacijo, v kateri poudarjajo, da krši ta pastirski list — ne glede na to, da greši proti zakonu v zvezi z republiko in zakonu proti terorju — nekatere določbe državne ustave. Vlada mora braniti ustavo, a to se ni zgodilo v zadostni meri z enostavno zaplenbo pastirskega lista. Avtorjem tega pastirskega lista se ni zgodilo ničesar in list so čitali duhovniki in ga še čitajo s prižnic. Ker je tako cerkev začela kulturno borbo, vprašujejo interpelanti vlado, je-li pripravljena še v tem zasedanju izročiti zbornici predlog na ločitev cerkve od države.

Ta zahteva pomenja veliko nevarnost za nadaljnji obstanek koalicije. Proti predlogu je povsem naravno klerikalna stranka, za predlog pa češki socialni demokratje in češki socialisti. Klerikalci izjavljajo, da morajo izvajati konsekvence, to je izstopiti iz koalirane stranke med večtedenskim cerkve od države glasovala samo ena izmed koaliranih strank. Tako čaka koalirane stranke med več tedenskimi parlamentarnim odmorom težka naloga, najti skupno stališče tej interpelaciji, ki je koalicijsko silno vznemirila. Časa za to bo dovolj, saj se zbornica sešane najbrže šele čez mesec dni, vendar pa je veliko vprašanje, ako bo na obeh straneh dovolj dobre volje in pripravljenosti za koncesije. Ako ne bo to dobre volje, lahko nastane iz krize (koalicije) in vlade še kriza parlamenta in države, ker bi v tem slučaju čisto gotovo demisionirala oba klerikalna ministra dr. Šramek in dr. Dolanský. Razpad vsenarodne koalicije bi značilno veliko nevarnost za državo, zato morajo politiki državnostvornih strank storiti vse, da to nevarnost odstranijo. To pa bo mogoče samo v tem slučaju, ako pokažejo klerikalci svojo pripravljenost za sporazum o vseh cerkveno - politič-

nih stvareh in ako se socialisti uklonijo zahtevi, da bi ne glasovali za interpelacijo, ki jo je vložila ena izmed protidržavnih strank.

Situacija koalicije je ogrožena ne samo z napadi od zunaj, marveč tudi z napadi od znotraj. K prvimi je treba šteti napade proti »petki«, k drugim pa nastop agrarnega časopisa proti finančnemu ministru ing. Bečki, na kar je treba zreti kot na izbruh strankarske mržnje, ki pa obenem dokazuje, kako zelo je razmajana discipliniranost v koalicijskem časopisu in sicer prav v stranki, ki jo reprezentira v vladi ministrski prezident in ki bi morala baš v tem oziru služiti ostalemu tisku za dober vzgled.

Veliko pozornost je vzbudilo dejstvo, da je nastal v komunistični stranki spor med njenim desnim in levim krilom. Od svojega novemberskega kongresa razjedajo to stranko notranji spori, ki so posledica sprejetja narodnostnega programa in stremjenja, da bi se stranka poboljševala. Ti spori so tudi deloma zakrivali neuspeh praških protidraginjskih demonstracij, ker desničarji niso soglašali z radikaliziranjem »levičarjev«. Stranka stoji pred sklicanjem okrajnih konferenc. Kongres za Prago in okolico je bil sklican na 22. t. m. Z ozirom na spore, ki so se pojavili v stranki, je bil ta kongres odgojen. Obenem je izvršilni odbor zagrozil, da bo z vso ostroostjo nastopil proti vsakomur, ki bi rušil strankarsko disciplino. Vodstvo je nastopilo tudi proti poslancu Bubniku, ki je skušal dobiti za svoje »desničarske« politične načrte večino v izvršilnem odboru praškega okraja.

Oznanjeval je baje vstajo v stranki, pripravljali frakcijsko konferenco, govoril o razpadu stranke in skušal pridobiti sebi pristaše tudi v drugih okrajih. Ker je s tem škodoval stranki ter deloval proti njenemu programu in proti komunistični internacionali, se je izvršilni odbor odločil, da ga izključi iz stranke. Poslanec Bubnik je sporočil predsedniku poslanske zbornice, da je izstopil iz kluba komunističnih poslancev in da ostane izven vsakega kluba kot neodvisen komunistični poslanec. Za Bubnikom stoji njegovi somišljeniki ne samo v Pragi, marveč tudi v drugih krajih Češkoslovaške republike. Izvršilni odbor se marljivo pripravlja na kongres praške sekcije in se trudi na vse načine, da bi se na čelo stranke spravili sami njegovi zaupniki.

Dva češka novinarja sta prav te dni slavila svoj jubilej. Profesor František Šekani, ki je 14. t. m. dovršil svoje 50. leto, literarni kritik, marljiv prevajalec in v mladih letih tudi pesnik, urednik »Narodne Politike« in glavni urednik tega lista Vaclav Beneš - Sumavský, ki je 16. t. m. v polni svežosti in življenski sili praznoval svojo 75. letnico. Bil je neumorno delaven kot novinar in kot pisatelj. Svoje povesti in romane je rad črpal iz življenja čeških manjšin in se je nad pol stoletja z navdušenjem udeleževal vsega javnega življenja, za katerega razvoj in napredek si je pridobil izredne zasluge. Vzgedna negova ljubeznivost in dobrota, vzorna kolegijskost, vse to mu je zlasti v novinarskih in pisateljskih krogih pridobilo veliko najiskrenejših prijateljev.

J. K. S.

Politične vesti.

Kako razmišljajo se »Slovenec« izgovarja za nezadovoljne persekucije naprednega učiteljstva za časa prosvetnega ministroma g. dr. Korošca? Današnji »Slovenec« se je spravil na prosvetne persekucije sedanega režima in navaja poleg večkolonskih pavšalnih obdolžitev ter hujškarji nevednega občinstva nekaj konkretnih slučajev premestitev klerikalnih agitatorjev, ki so bili že razčiščeni v naprednem časopisu. Maloštevilne premestitve so bile zakonsko utemeljene, kaznovanja roditeljev, ki so vzporedili šolski štrajk v št. Vidu popolnoma umestna in pravilna, učitelji, ki so pozabili na pokornost in podrejanje zakoniti državi oblasti, pa so bili »odpuščeni iz službe. Dobro bi bilo, ko bi »Slovenec« prinesel tudi na istem mestu in s istimi črkami samo v dveh velikih kolonah vse slučaje učiteljskih premestitev in persekucij, ki jih je izvršil dr. Korošec za časa Davidovičeve vlade in pa pregled zakonitih premestitev pod sedanjo prosvetno upravo. Potem bi ne imel več priložnosti, da tako nesramno laže o persekucijah, ki jih nikjer ni! V tej zvezi je zanimljivo, kako vtemeljuje »Slovenec« svoječasne nesramne persekucije naprednega učiteljstva po dr. Korošcu! Pravi: »Znano je, da so se k prosvetni upravi takoj vrnili vsi tisti ekspozienti demokratskega UJU, ki so pod ministrom g. dr. Korošca hoteli sabotirati delo pri prosvetnem oddelku!« Pod firmo, da so hoteli sabotirati prosvetno delo g. dr. Korošca, torej z izgovorom, za katerega je merodajna samo ovadba klerikalnega ministra, so se odstavili s prosvetne uprave napredni učitelji, dočim se danes vrše premestitve samo na podlagi potrebe in v interesu šolskega napredka! Tu spoznamo prave tirane in ovađuhe, ki ne najdejo proti naprednemu učiteljstvu drugega izgovora za progon in premeščanje, kakor »poizkus in voljo!« sabotiranja klerikalnega dela«. Klerikalci bi rekli: Hotel je sabotirati delo klerikalne prosvetne uprave, hajd v gore! Pod sabotažo bi razumeli napredno mišljenje in povrnil bi se časi strahovitega preganjanja naprednega učiteljstva izpred vojne, ki so tako kričeče opisani v Cankarjevih »Hlancih«, da ganejo kot kamen trdo srce! In ti klerikalni grešniki ter teroristi v imenu vere in cerkve se še upajo natisniti po cele strani debele napise in članke, v katerih tožijo o »preganjanju« klerikalnega učiteljstva, tistega učiteljstva, ki ga SLS iz političnega fanatizma žene na to, da vzporedi šolske štrajke in da odklanja poslušnost zakoniti prosvetni oblasti! Pač višek hinavščine ter moralne propalosti. Taki ljudje se še izdajajo za glasnike verske vzgoje in za oznanjevalce verskih in moralnih idealov! Kako farizejstvo je v takih dušah!

Priloga za narodno skupščino. Kakor smo že včeraj zabeležili, je ministrski predsednik Nikola Pašić dal časa konferenčni s skupščinskimi predstnikom Ljubo Jovanovićem o pripravah za skupščinsko zasedanje in o programu za parlamentarno delo v narodni skupščini. Ministrstvo pravosodja je izgotovilo načrt zakona o organizaciji sodišč in o sodnikih. Načrt konkordata z Vatikanom se marljivo proučava v pristojnih ministrstvih. Za prihodnji dan je sklicana ministrska seja, na katero so pozvani ministri referenti, med drugimi tudi minister za zunanje in rudnike dr. Gregor Žerjav.

»Ponosni Španci...« Ves svet ve, kako se klerikalci v potu svojega obraza trudijo, da bi zlezli v vlado. Korošec je obletel vse prage in mole, doval, da bi njega in njegovo stranko

sprejeli v vladno večino. Pa so mu povsod pokazali vrata in sam Nikola Pašić je povedal na vsa usta, da radikalni in vlada Narodnega bloka ne marajo imeti posla s klerikalci. No, pa vse to gospodov klerikalcev in njih zavetnikov prav nič ne moti, da bi v svojem glasilu ponosno ne izjavljali: »Blok se ne namerava pogajati z radikali in s Pašićem, ker on ni dal in niti ne more dati nobene garancije, da bi izvedel ono, na kar se je obvezal. Blok gre svojo pot, ker ve, da je za njim večina naroda in da je končna zmaga njegova.« Imenitno! »Ponosni« pa znajo biti ti Španci, toda malo preveč spominjajo na batko o lisici in kislem grozdju!

Patriljarh Dimitrije in konkordat. Patrijarh Dimitrije je včeraj posetil ministrskega predsednika Pašića in z njim razpravljal o načrtu konkordata, ki se ima skleniti z Vatikanom.

Kriza v Belgiji radi ženske volilne pravice. Po izjavi predsednika Theunisa nisl belgijska vlada razpustiti zborstvo, v kateri prevladuje različenost v nazorih o ženski volilni pravici. Ko pride to vprašanje v razpravo, bo vlada podala demisijsko ali pa razpiše nove volitve.

Protiitalijanska kampanja v inozemstvu je tako razburila predobro znanega tržaškega poslanca Giunta, da je podal na zunanje ministrstvo vprašanje, kake dispozicije so se storile doslej v Rimu proti kampanji, katere se razvija zoper Italijane v inozemstvu, in kaka je inicijativa italijanskih diplomatov zastopnikov napram protiitalijanski gonji? Zunanji minister doslej še ni odgovoril Giuntu.

Izpred sodišča.

Sleparski trgovci. Ivan Urbanja, trgovec in gostilničar v Kanderšah pri Zagorju, je bil obtožen, da je meseca avgusta lanskega leta prišel v ljubljansko trgovino Vilijama Muca na Vodnikovem trgu, češ, da misli poravnati račun 2600 Din, za kar je bil že tožen. Imenovani ljubljanski trgovec je napravil račun ter ga tudi s štampiljko in podpisom potrdil, a tisti hip je bil nujno poklican v trgovino. Med tem pa je Urbanja vzel potrdilo, ne da bi bil plačal ter odšel k toženemu odvetniku, naj narok pri sodišču ustavi. Istotako je predložil to potrdilo sodišču v Litiji. Ker je bil Urbanja radi sleparij že predkaznovan, mu je sodišče prisodilo tri mesece težke ječe.

Nepošten najditelj na Triglavu. Lansko poletje je češkemu turistu Klavčaku ob severni strani Triglava odletela usnjata škafka, v kateri je bil 4000 Din vreden fotoaparat, ki ga vsled megle in strmine ni mogel najti, zato je naznanil izgubo oskrbniku Arhu v koči na Kredarici in mu v ta namen pustil svoj naslov. Aparat je šel iskati bivši tovarniški delavec Janez Oreve in ga tudi našel, toda ni ga izročil Arhu, oziroma Planinskemu društvu, temveč je aparat prodal fotografu F. Pavlinu na Jesenicah za 2000 Din. Obtoženec se izgovarja, da je bil mnenja, da je izgubil na aparatu že resigniral, sploh na da si je aparat začel želi, ker je pri iskanju takorekoč tvegal življenje. Oreve je dobil štiri mesece težke ječe.

Klepetulje.

O klepetuljah in njihovem vplivu na rodbinsko in javno življenje bi morali spregovoriti sodniki, ki bi lahko iz prakse navedli nebroj eklatantnih primerov, kako zelo škoduje opravičljivosti dočim, ki si jih je izbrala za žrtve. Večina procesov radi razžaljenja časti izvira iz opravičljivosti in zlobnega nagajanja klepetulj obeh spolov, ki vidijo največji užitek v tem, če morejo škodovati bližnjemu. Opravičljivost je izroček mestnega življenja, kajti na kmethih nam rodovitnih tal. Klepetulje se rode v malomeščanskih razmerah, to so puhle glave, ki se ne morejo povsod do plemenitih nagibov in zato skušajo na vse načine škodovati bližnjemu. Čim manj je človek zmožen ljubezni tem večjo pravico si lasti, da obsoja druge. Taki ljudje niti ne opazijo, kako ubijajo svojo lastno individualnost

kako se zastrupljajo z mislijo o podlosti to zlobi drugih.

Z opravičljivostjo je nasičeno vse naše ozračje, vse družabno in javno življenje. Mnogi sposobni in marljivi ljudje so prisiljeni živeti daleč od družbe, ker se bole zlobnih jezikov. Kritizira, zabavlja in obrekuje se pri nas na vse strani. Ni tako odličnega funkcionarja, da bi ga ne dosegla ta strupena kača. In s kolikim veseljem opravljajo poklicne klepetulje svoj posel! Nihče pa ne pomisli, da bi bilo stokrat pametnejše delati na to, da se odstranijo vsi nedostaki našega javnega življenja, nego pa kritizirati in v večinioma po krivici obrekovati predstavitelje tega življenja. Ali obrekovanje in zabavljanje se ne omejuje samo na družabno življenje, nego sega tudi globoko v domača ognjišča. Včasih vas je sosed že od daleč prijazno pozdravil, danes se vas izogiblje, pa ne veste zakaj. Če ste bili tako neprevidni, da ste v neki družbi napravili opazko o svoji rodbini, jo klepetulje takoj pograbijo in pobarvane, spačeno in predrugačeno razširijo po mestu. V rodbinah straši obrekovanje na vsakem koraku. Rodbinski člani prenašajo nedelikatno vesti o vsakem koraku strica, tete ali bratranca ter si tako samo zastrupljajo rodbinsko življenje. Mnogi znajo ceniti molččnost šele tedaj, ko občutijo posledice obrekovanja na lastni koži.

Proti obrekovanju ni drugega sredstva, nego posvetiti misli višjim ciljem in interesom. Človeku, ki hrepeni po plemenitih ciljih, je obrekovanje bližnjega tuje. Čim višje s'ojimo moralno, tem bolj čutimo potrebo videti tudi v bližnjem plemenitega človeka, tem bolj je nam potrebna poštena družba značajnih mož, in tem bolj se izogibljemo klepetulji. To istino bi morale spoznati zlasti matere. Sreča njihovih dečev zahteva, da iščejo moč v ljubezni, ne pa v zlobi.

Po svetu.

Ogorčeni natakari. Pred nekim italijanskim sodiščem se je vršil te dni zamitv dvojni proces za ločitev zakona. Bilo je sledeče: Dve mladi dami, sestri, ena soproga jurista, druga soproga industrijalca sta se v kopalskišči Via Reggia, kjer sta bivali brez soprogov, seznanili z nekim stotnikom, ki ju je spremljal pri potovanju domov, t. j. samo do nekega mesteca na severu, kjer so se pota dam in oficirja ločila. Vsi trije so odšli v neki tamošnji hotel in naročili dve sobi eno za častnika, dve za dami. In baš iz tega vzroka je nastal omenjeni proces. Kajti o dozdavnih »pustolovčinah« obveščena soproga zahteva sodno ločitev, ker je kavaler prekorak platonične meje svoje galanterije. Glavna obtožnica pravi je bil gospod plačilni. Na vprašanje sodnika kako da more dokazati vse pikantne podrobnosti, ki jih je navedel, je plačilni odvrnil: »Ali gozdovni sodnik, bil sem tako ogorčen, da pol drugo uro sploh nisem mogel stran s svojega opazovalnega mesta pri vratih, kjer sem gledal skozi ključavnico...«

Strah znamenitih mož. Ko je slišal cesar Avgust kako pokanje, je hitel v podzemne prostore in se pokril s kožami. Erasmus je zatrepala, ako je zagledal ribo. Bernard iz Saint-Pierrei, Newton, Paganini so se prestrašili, ako so šli mimo škafov z vodo napolnjenih. Mozart je bil ves iz sebe, ko je začul lovski rog. Schopenhauer je tresla mrzlica pred britvijco. Egard Poe, Schumann, Chopin so se bali teme. Maupassant ni mogel prenašati odprti vrat. Friderik II. je mislil, da postaja manj vreden, kadar je oblačil kako novo obleko.

Popolnoma ohranjen rimski denar. In sicer devet tisoč komadov, so našli v razvalinah gradu Deal na Angleškem. Velika zlataga denarja je taka, kakor da bi bil šele sedaj izdelan. Našli so tam tudi veliko zbirko starega orožja ogromne vrednosti.

Boj proti tuberkulozi. V Kopenhagnu se bo vršilo prihodnji mesec zborovanje danskih in inozemskih zdravnikov, ki bodo poročali o rezultatih, doseženih doslej za vporabo novega dan. zdravilnega sredstva Sanocrysin prof. Möllgarda.

Zvišanje parlamentarnih djetet v Ameriki. Iz Washingtona poročajo, da je sprejela fin. komisija senata resolucijo za povišanje djetet sentarjem in članom reprezentantne zbornice za 2500 dolarjev, tako da bodo zastopniške djetete na leto znašale 10.000 dolarjev.

Dr. Ivan Lah.

Bakhanal smrti.

(Intermezzo iz »Krnige spominov«)

Človek, ki mi je pravil to povest, je stal ob ograji in je gledal na snežno plan okoli tabora. Prišel je med nas iz krajev, kjer je divjal bakhanal smrti. Bil je molčeč in ni z nikomer govoril, kakor da leži nad njim velika skrivnost. Govorili so, da je bil pobegnil iz tabora in blablil po deželi, dokler ga ni so zopet ujeli in pripeljali k nam. Njegove oči so gledale zasanjano, kakor da iščejo v daljavi taborišče, kjer je ležal grob njegove ljubezni.

Sneg je nalezaval počasi, kakor da spuščajo čez plan bele ledene solze; hladni kosmi so mu padali na obraz in na brado in ga pokrivali bolj in bolj. Stal je nepremično kakor tih spomenik velikih dogodkov, ki so ležali pokopani na daljnem mrtvem pokopališču.

Čez svet je šel karneval. Karneval trpljenja, krvi in smrti. Vojna furija je plesala svoj smrtni ples in milijoni so plesali z njo. Burja je zavila čez plan in snežni vrtnici so se zavrteli okoli tabora.

Tako je bilo, prav tako, je izpregovoril, »karneval je bil in začel se je bakhanal smrti.« Naenkrat je zadonel nad nami in sredi nas:

»Evoc, Dioniz!«

Kdo je zaklical ta glas, tako grozen in tako veličasten. Ali ga je prinesel veter od severa ali od juga, ali ga je utrgala misel z visokih visočin, ali je zadonel od nekod iz pozabljene, pokopane preteklosti?

»Evoc, smrt, tuga, bolešt!«

Trideset ljudi je bilo vpreženih v voz, trideset mladih, krepkih ljudi, zavitih v cunj, raztrganih in razdrapanih, bledeh obrazov, upadlih oči, trideset živih ljudi, posvečenih smrti.

In na vozu je ležalo dvajset človeških trupel, moških in ženskih, drug poleg drugega, drug vrh drugega, z tridimi belimi obrazmi, s tridimi onemoglimi rokami, z napoli odprtimi očmi. Ležali so trdo, nepremično, kakor jih je pograbila smrt, kakor so jih naložili po vrsti, ko so jih pobirali po taboru.

»Evoc smrt, tuga, bolešt!«

»Primite, potegnite, vlecite!«

Voz se je pomikal počasi, kajti polje je bilo še mehko pod snegom, in koleso so se vdiral. Zdela se je, da leži na vozu svinčena teža, in vendar je tam ležalo samo dvajset mrtvih ljudi: dvoje starcev, pet žensk, četvero moških in devet otrok. Sneg je padal čez plan in zasipal voz in mrličje na njem.

»Fj, primite, potegnite, vlecite!«

Uprla so se onemogla telesa: deset jih je bilo pri voji in deset na vsaki strani voza. Drselo jim je pod nogami, da so padali in obstajali, in gledali, kajti voz se je pomikal počasi in do groba je bilo še daleč. V dolini je ležal tabor, črn in umazan, komaj malo prikrit s starim razkopanim snegom. Kako bi bil sneg, kjer je toliko ljudi? Ozirali so se nazaj z bojaznijo v srcu, kajti tam je vladala smrt z grozo in žalostjo.

»Evoc, smrt, tuga, bolešt!«

Uprli so se in voz je šel počasi naprej preko polja, kjer se je sredi njiv kazala na sveže razmetana izkopana prst. Tam je bil grob, pripravljen za vse, ki so bili na vozu.

Veter je vel proti njim in jim je nosil sneg v prenašle izmučene oči, izsilil jim je iz njih solze, obrisal so se v rokavom in so vlekli naprej.

»Evoc...!« Ali so maske ali ljudje?

To je bil bakhanal smrti. Tuli se pesem preko polja v burli-vijugi, od gor do gor je zavijala in je nosila v daljave svoj tuleči nerazumljivi glas. Kakor mrtvec, ki rjove v bolešt, je plesala okoli voza in se je izgubljala z belim snegom nekje v višavi zasneženih pokrajin. Divja pijanost, opojnost

je bila v nji, grabila je raztrgale cunje s premrlih teles in je plesala z njimi po zraku, po polju, premetavala je ljudi in jih obspala z belim snegom. In oni so vlekli svoj tovor naprej po polju brez poti proti velikemu grobu, ki je stal pripravljen, odprt, izkopan sredi polja za vse...

»Hej, primite, uprite se, potegnite!«

Ali se bil bakhanal smrti.

Ti ste čitali o kugi v Bergamu? Vse drugače je bilo to. Od jeseni je stopala voda okoli nas, prepoila je vse polje in nazadnje je preplavila tabor. Napolnila je vsa naša bivališča. Kopali smo jarke, delali smo prekopa, gradili smo nasipe, voda je tekla po taboru preko jarkov, prekonov in nasipov. Metali smo deske po fleh in smo hodili po njih od oddelka do oddelka: hlato je rastle in polnilo naše prehode, hodišča in tla okrog naših postelj.

Takrat se je zgodilo, da je obležal starec na postelji in je umrl. Kaj je bilo na tem čudnega? Ali niso starci zato, da umirajo? — Toda otrok, ki je ležal poleg njega, je postal blede in nemiren in je umrl, predno so starca pokopali.

Tako se je začel bakhanal.

Ženske so ostrmele in so stiskale otroke na prsi.

»Rešite jih, rešite jih!«

Nihče jih ni poslušal. Zjutraj so le-

žale obdane od svojih otrok, blede, upadle, izčrpane.

»Pet jih je umrlo to noč.«

Gledali smo drug drugega in smo si videli na čelu zapisano znamenje smrti.

»Pojdeš, brat, mogoče danes jutri...«

Takrat se je prvič zgodilo, da ni bilo ne kriza, ne groba, ne grobokopa. Pripeljali so od nekod velik voz, položili so nanj mrličje, upregli so žive ljudi in sprevod je šel čez polje tja, kjer je bilo zanje pripravljeno.

Tako je bilo dan za dnem. Vsako jutro je ležalo nekaj mrtvih na posteljah, udanih, tihih, brez ugovora.

Naenkrat se je razumel glas:

»Zdravniki je oboleli, — zdravnik je umrl.«

Nobenega zdravnika ni bilo več med nas. Prihajali so ljudje v dolgih, belih haljah z maskami na obrazu, z rokavicami na rokah: niso prišli v naša bivališča: ostali so pri vratih in so pisali, koliko je mrtvih: bili so bolj podobni sornjevalcem smrti nego ljudem. Zbirali so okoli sebe zdrave ljudi in jim odkazovali delo.

Vsako jutro je stal voz pri dverih, upregli so se vanj ljudje in so vlekli od bivališča do bivališča. Tam so nalagali mrličje: drugega vrh drugega. (Dalec prihodnje.)

Oboroževanje na morju.

O načrtih angleške admiraltete krožijo v javnosti že dlje časa vesti, po katerih bi bil vladni predloženi gradbeni program, obsegajoč tri križarke in pomorne ladije, katere je črtal Macdonald, druga mnenja zvišujejo število križark na osem, kar bi pomenilo, da je v upravi gradbeni program narasel na osemnajst enot s 110.000 tonami. Po drugi strani pa se zatrjuje, da hoče angleški kabinet pospeševati razoroževanje na morju in je zaradi tega sklenil, da se ne prične nikako novo brodomno delo. Izvoljena je komisija, ki bo ugotovila stanje brodomnega izdelovanja doma in v inozemstvu in dokler vlada ne dobi v roke tozadevnega poročila, ni misliti na kak pričetek gradbe po ladjedelnicah. Nasproti takim poročilom zagotavlja »Observer« po dobrih informacijah, da je angleško mornariško ministrstvo do zadnjega časa zahtevalo velik program za nove brodomne zgradbe, v katerem zavzemajo križarke prvo mesto. Ako se je zahtevalo osem križark, odgovarja to načrtom prve Baldwinove vlade. V ta program pa spada še deset drugih ladij poleg podmornikov in čolnov ter hidroplanov, katere je vse Macdonald odklonil. Sicer pa se držijo vsi angleški oboroževalni nameni na morju kot fiktor mogoče tajno, in kar pride v javnost, je največ zgolj ugibanje. Ni pa dvoma, da hoče Anglija svojo krepko silo na morju vzdržati in po potrebi ojačiti.

Francija še ni zgradila svojih treh križark, katere je pričela delati leta 1922—1923.

Do zadnjega časa se je sodilo, da so prvi japonski brodovi »pogodbene« vrste že gotovi, sedaj pa se čuje, da se je komaj pričelo delo.

Ameriški program osem križark je bil dovoljen v decembru. Krediti pa še niso odobreni, in tako se ne ve, ali se prične letos s kako brodomno gradbo ali ne.

Pa tudi velike zračne ladje se izdelujejo, razen Anglije, zelo počasi. — Japonski »Akagi« in ameriška »Lexington« in »Saratoga« sta gotova šele do polovice.

Mornariško gradbo vseh pomorskih vesilov omejuje trenutno štedilne tendence. Vse tri velja, ki se omejuje svoje oboroževanje na morju, kar se tiče bojnih ladij, v Washingtonu (v razmerju 5 : 5 : 3), zasledujejo mornariški standard s stalno paznostjo. O pravem omejevanju pomorskega oboroževanja bo mogoče govoriti šele potem, ako pride do sporazuma tudi glede enot s manjšo tonažo, zlasti križark in podmornikov.

Napram razoroževanju na morju so v Londonu merodajni strokovni krogi zelo rezervirani in presoja se nade na uspeh kake nove razorožitvene konference zelo skeptično. Iz Londona poročajo sedaj, da bo proračun mornariškega ministrstva za bodočo finančno leto kmalu izdelan. Izdatkov bo okoli 60 milijonov, torej 5 milijonov več nego lani. Večje izdatke zahteva gradba 5 novih križark in razširjenje pomorske baze v Singapuru.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.
Začetek ob 20. zvečer.

Sreda 25. febr.: Stričkove sanje Red D
Četrtek 26. febr.: Rosmersholm Red C
Petek 27. febr.: Pepeluh Red E
Sobota 28. febr.: Vdova Rošinka. Izven
Nedelja 1. marca: ob 18. pop. Pepeluh, mladinska predstava. Izven: ob 20. zvečer Veronika Deseniška. Izven.

Opera.
Začetek ob pol 20. zvečer.

Sreda 25. febr.: Jenufa Red F
Četrtek 26. febr.: zaprto
Petek 27. febr.: Lopudska sirotica, vojaška predstava. Izven
Sobota 28. febr.: Smrtina tarantula in karakteristični ples. Red B
Nedelja 1. marca: ob 18. pop. Mignon, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Moric Jokai.

(18. II. 1825 do 18. II. 1925.)

Madžari praznujejo te dni 100 letnico rojstva enega največjih romantičnov in pastriotov — Morica Jokaja. Pa ne samo madžarska javnost, nego tudi ves kulturni svet se spominja tega genialnega moža. Če ga bogato umestno življenje je rodilo literarna dela. Danes teden je minilo sto let, ko je bil rojen Jokai v Komornu kot sin madžarske plemiške rodbine. Njegovo življenje je bilo romantično. Že v zgodnji mladosti so vplivali nani spomini na francoske vojne, ki se jih je udeležil tudi njegov oče, poznejši odvetnik v Komornu. Njegova teta mu je že kot otroku odpirala pot v divno carstvo fantazije, »er je bila tudi sama pesniško navdahnjena. Kot sedemletni deček je zložil v stilu čestitko očetu za god. Ko mu je bilo devet let, je izšla prva njegova pesnitev o norcu, ki bega po komorskih ulicah.

Nekaj let pozneje se je preselil mladi Jokai v Bratislavo, kjer je študiral na nemški protestantski gimnaziji. Po očetovi smrti leta 1837, je nadaljeval študije v Komornu, kjer je občasno v družbi, iz katere so izšli mnogi junaki njegovih romanov. Leta 1842 je bil poslan na reformirano višjo šolo v Papu, kjer je študiral z renegatom Petrovičem (madžarski pesnik Petőfi) in še nekaterimi poznejšimi madžarskimi pisatelji. V tem času je začel pisateljati. Napisal je več manjših pripovedi in povesti. Iz zdravstvenih razlogov ga poslali pozneje v Kečkemet. Tu je napisal za odrasle »Zidovski sin«. Leta 1844, je dovršil z dobrim uspehom študijsko delo.

Kot koncipient pri nekem odvetniku v Komornu es je zaljubljen v sedmo hčerko, toda mati mu iz verskih nagibov ni dovolila, da bi se poročil z njo. Sirotka je od žalosti umrla. Tako je izgubil mladi pisatelj svojo prvo ljubezen in te rane ni mogel nebolelo vse življenje. Leta 1845 se je preselil v Budimpešto, da se pripravi za odvetniški izpit. Z vso vnetostjo se je lotil tu književnega delovanja in slikarstva. Njegov prvi roman »Delovni dnevi« je zbudil splošno senzacijo ter mu pridobil prijateljstvo odličnih pisateljev. Drugo delo »Otok Nepean« je tako presenetilo literarne kroge, da so dolgo smatrali njegovo ime za psevdonim nekoga starejšega pisatelja. S tem se prične Jokajeva slava.

Kmalu je opustil odvetniški poklic ter se posvetil povsem literaturi. Burno 1848. leto ga je pritegnilo v vrtnice nacionalnega življenja. S Petrovičem je sestavil Jokai šestnajst narodnih zahtev ter se je tudi aktivno udeležil revolucije, ki ga je definitivno združila z znamenito igralko Lohorlavay, katero se je tudi poročil, da ji bila 13 let starejša od njega. Ko je doživela revolucija poraz, je moral Jokai pobegniti v amoto in pisati pod psevdonimom Šajó.

Pozneje se mu je posrečil taini povratek v Budimpešto, kjer se je moral še dolgo skrivati. Šele l. 1851. je bil povsem svoboden. Njegov prijatelj Petőfi je poginil kot revolucionar nekje v Bukovini pod kozakiimi kopiti.

V dobi Bachovega in Schmerlingovega režima so Jokaja čisto prepajali kot opozicijskega novinarja. Veliko pozornost je zbudil njegov roman »Politična moda«. Čigar glavna junaka vidijo v natislu samem in njegovem prijatelju Petőfiu. V času reakcije ni našel za ta roman založnika. Zato je izšla »Politična moda« šele v dnevniku madžarske opozicije »Híradó«, čigar glavni urednik je bil sam Jokai. Ko je pozneje prišel v tem listu odprto pismo Zichyja proti Schmerlingu, so ga skupno z avtorjem pisane citirali pred sodišče in obsodili na eno leto težke ječe ter 100 cekinov globo. Presedel je pa samo nekaj tednov, ker ga je vlada amnestirala. Kmalu nato je bil izvoljen za poslancu v madžarski parlament. Pripadal je takozvanim »smamelukom«, prvotnim opozicijskalcem, ki so pozneje preladali v vladne vode. Svoje revolucionarno naziranje je popolnoma zatajil. S princem Rudolфом je vodil kmilo Avstro-Ogrsko. Ko se je zadožil, mu je poslal cesar Franc Jožef anonimno 36.000 cekinov. Jokai je bil izvoljen tudi v upravne svete mnogih podjetij. Njegova literatura je zasijala v polni svetlobi takrat, ko mu je Revai poklonil za sedemdesetletnico 200.000 cekinov kot izkupiček od zbranih spisov, ki so izšli v 100 zvezkih. Leta 1895, se je Jokai pridružil Kossuthu, toda pri volitvah je propadel. Da bi ne bil preveč užaljen, so mu dali mesto člana magnatske zbornice. Madžarska javnost je bila zelo ogorčena, ko se je Jokai kot 75letni starček drugič oženil z mlado igralko Groszovo. Ker je bil zadnja leta svojega življenja bolehen, se je večina mudi v Italiji. Leta 1903 se je na poti iz Italije prehladil in je 5. maja umrl.

Jokajev literarno delo je ogromno. Zauzela je 63 romanov v 186 zvezkih, 38 knjig, povesti in novel v 68 zvezkih, 14 zvezkovinskih in političnih spisov in 14 oddelkovskih iger. Urejeval je zaporedoma 15 listov.

— Slovenski Pravitelj. Prvi smotič letošnje letnika prinaša članek J. Zdeliške: »O povzroci, da se dopolni cesarski ukaz o obnavljanju in popraviljanju meja, dalje obširneho in zanimivo razpravo dr. B. Senekoviča: »Pokolninsko zavarovanje namesčencev«. Dr. VI. Knaflič prinaša donesek k tiskovnemu pravu: »Ali t. zv. poskobe iz dake« res niso »aperiodične tiskovine«? — Dr. J. Goršič pa obširno poroča o knjižni Dr. Dolence »Pravosodstvo clsterneške opatiije v Kostanjevici in jezuitske rezidenice v Pleterju v 16. stoletju. Smotič prinaša poleg tega še pregleda čehoslovanske in avstrijske zakonodaje v l. 1923. Književna poročila in priloge kazenskih oddelkov.

— Predavanje v družbi »Soča« 22. t. m. je bilo v smislu in duhu prednostnega časa polno zabave in smeja. Predavatelj gosp. Ant. Mervič, ravnatelj meščanske šole v Ribnici je podal temo »Domšlilja, laž in resnice« v taki obliki, da je vzbujala znanostna obilo neprijetnega smeja. Zavil je tistino življenje in delovanje človeka od otroških let dalje v šarenno pisani plašč hui morističnega shvatanja domišljije in laži. Jedro vsega pa je bila tatina priroda, ki se nikdar ne laže. Poljudnemu, temperamentnemu in dovipov polnemu predavanju je sledila zahvala g. prof. Bačiča in vesplošno ploskanje polne dvorane udeležencev večera. Med sviranjem naših vrlih primorskih dijakov je prechro minil ta lep in zabaven večer.

— »Srpski Književni Glasnik« je najrazširjenjši in najboljši beograd. književni list, ki po svoji vsebini dosega mednarodne revije. Njegovi uredniki so bili najznamenitejši in najuglednejši učenjaki (Bogdan Popović, Jovan Skerčić, Pavle Popović, Slobodan Jovanović, Vojislav Jovanović).

novič): danes ga urejuje Svetislav Petrović. Izlaja dvakrat mesečno v obsegu 80. strani. Letna naročnina znaša 180 Din, polletna 90 Din, četrtletna 45 Din. V interesu kulturnega zblizanja toplo priporočamo to revijo. V Ljubljani prevzema naročnino za revijo dr. Gjorgje Tasić, izredni profesor na ljubljanski univerzi.

— Slovenska literatura v newyorški javni knjižnici. »New York Public Library« ima v cirkulacijskem oddelku 1.146.928 zvezkov. Čehoslovanska literatura je zastopana s 10.157 zvezki, ruska s 9.156 in poljska s 3.723. Cirkulacije je bilo v čehskem oddelku 33.356, v ruskem 53.055 in v poljskem 19.434. Jugoslovanska literatura?

Kakao Van Kaster!

OBLIKE
OBROKE
O.B. BERNATOVIC

Ruski carski dvor in svetovna vojna.

(Iz Masarykovih spominov).

Prezident čehoslovanske republike dr. Masaryk priobčuje v pariški mesečni »Monde Slave« svoje spomine. V zadnji številki te revije piše Masaryk: »Ko sem prišel leta 1917. v Petrograd, je bil ruski car že odstavljen. Sestavljena je bila meščanska-demokratska vlada, in ugledni člani petrogradske družbe se niso bili zapustili mesta. Bil sem v stalnih stikih z odličnimi zastopniki ruske javnosti in tako sem lahko dobil točne informacije o upravi in razmerah na carskem dvoru, kakor tudi o položaju dinastije in njenih glavnih stebrov.«

Dalje opisuje Masaryk vpliv Rasputina na carski dvor, kar se popolnoma vlema z mnenjem poznavalcev ruskega dvora, ki so že mnogo pisali o Rasputinu. Vsi ti žalostni pojavi, pravi Masaryk, so povzročili med zavezniki nezadovoljstvo in nezaupanje do Rusije. Ruski vodilni krogi so čisto obetali francoski vladi, da pokličejo pod orojstvo nove letnike in da pošljejo ruske čete v Francijo, toda obljube so ostale samo na papirju. Zelo nenrjeten in mučen vtis so napravili na Masaryka ruski generali, ki so se po Brusilovi ofenzivi hvalili, da so imeli na razpolago 15 milijonov vojakov. Obetali so poslali v Francijo 500.000 vojakov, v resnici pa je prišlo tja samo 15.000 mož, pa še te so morali internirati, ker so bili popolnoma demoralizirani. Rusija je začela svetovno vojno, ne da bi bila zato dovolj pripravljena. Vendar pa priznavam, pravi Masaryk, da so imeli Rusi ves čas dobro veljo pomakati ostalim zaveznikom do zmage. Ravnanje so pošteno, ko so že v začetku vojne obetali pomoč Srbiji. In ko so Nemci ogrozili pariz, so doprinesli Rusi ogromne žrtve v Vzhodni Prusiji, da rešijo francosko armado neizogibnega poraza. Prav tako pošteno so pomagali tudi Italiji s tem, da je Brusilov navalil na Bukovino. Tudi Kerenski je storil zaveznikom veliko uslugo.

Masaryk dalje omenja, da so mu v Rusiji večkrat pravili o izdajstvu nemške klike na ruskem dvoru, ki ji je načelovala sama carica. Hotel sem se prepričati o teh vesteh, ki so krožile celo med člani dume, pravi Masaryk. In prepričan sem se, da ni bila carica nič manj lajna, kakor Rusi sami. Nočem reči, da na dvoru ni bilo izdajalcev, saj je bil Rasputin vedno v neposredni bližini carice in ta mož je občeval v zelo sumljivih krogih. Krvava carica je bila v pomanjkanju nene izobrazbe, v politični nesposobnosti, slavočelnju in babjevrstvu. Največja nesreča za Rusijo pa je bila ta, da je bil car po svoji naravi slabočen in da je carica vplivala na vse državne posle. Tako je postala carica največja politična sila v Rusiji. Bila je začetnica nasprotnice ustave in dume, car je pa odbral vsak njen korak. Masaryk je napravil senzacionalno odkritje, trdič, da je hotel general Aleksejev zastrupiti carico. Ali takrat je bilo že prepozno in tudi to skrajno sredstvo bi ne moglo spremeniti dogodkov. Sam car je bil po Masarykovemu mnenju napram zaveznikom lotlen. Dokaz je njegov nastop proti grofu Friedricshu, ki se je koncem leta 1915. počel z grofom Oldenburgskim o separatnem miru. Z enako odločnostjo je odklonil car tudi predlog vojvodce Hesenškega, naj Rusija sklene z Nemčijo separatni mir. Car je hotel na vsak način energično nadleževati vojno. Žal, da ni imel volje, potrebnega vpliva na dvoru, ni hotel zalet v Petrograd in govoriti, da ima car leseno ne pa železno srce.

Tudi med vojno je bil car malodušen in omahljiv. Po želji carice je prevzel vrhovno poveljstvo ruske armade, in ta njegov korak je rodil za Rusijo urodne posledice. Odstranil je velike državnike, kakor Sazanov in druge ter dovolil, da je vplivala nani klica, ki ji je načeloval zloglasni Stürmer. Witte pravi v svojih spominih, da je bil car Nikolaj sicer izobražen človek, toda po umstvenih sposobnostih ni prekašal navadnega gardnega polkovnika iz boljših obitelji. O tem se lahko prepričamo iz njegovih zapisov, ki jih je pisal med revolucijo v zaporu. Iz teh zapisov je razvidno, da je bil car duševni slabč. Javno je torej, pravi Masaryk, da je morala ta Sodoma in Gomora ruskega carizma slednjič poginiti v ognju revolucije. Znaki predstoječega razpada so se poznali ne le na dinastiji in dvornih krogih, nego tudi v ostali družbi. Demoralizacija je bila splošna. Razširila se je na vse sloje ruske družbe, zlasti pa na inteligenco in uradništvo. S svojim upravnim sistemom je carizem demoraliziral vsu Rusijo. V armadi je vladala splošna korupcija. Vlada in državna uprava je začutila, da se temelji države majojo, ali bilo je že prepozno, kajti v Petrogradu je nenadoma izbruhnila revolucija radi domankanja živl

Zahtevajte samo „Zlatorog“ milo!

TAKO PERE LE

ZLATOROG MILO

Zahtevajte samo „Zlatorog“ milo!

Julijska krajina.

— Za interniranje. Italijansko finančno ministrstvo je izdalo odlok, ki se tiče onih, kateri so bili iz političnih vzrokov s strani Avstrije internirani v kakem koncentracijskem taboru ter so si tam nakopali holecen ali so umrli. Tak interniranec ima pravico do posebne pokojnine, za umrliimi dobe pokojnino dediči.

— Kako določajo davke v Juljski krajini. Davkarja tu ali tam poziva ljudi na primer na dogovor glede hišnega davka. Uradnik navede svoto, stranka se protivi in pravi, da lahko plača samo toliko in toliko. Krik in vik, preklinjanje in končno se izmehčari med uradnikom in kmetom znesek, ki obvelja. Kmet ne more biti zadovoljen v nobenem slučaju.

— Material iz Jugoslavije pridkajo v Pulj. da bodo mogli začeti z delom na strehi stolne cerkve, katero je kakor znano, požar deloma uničil. Drugo delo se vrši pa precej počasi. Prispevkov za obnovo je malo.

— Koliko se polje in poplje v Trstu. to statistično dognati, ni lahka stvar. Trst ima danes 245.000 prebivalcev. Torej je konsum brez dvoma ogromen. Iz podatkov vzhitinskega urada od 1. februarja do 31. decembra 1924. (Nova vzhitina je stopila v veljavo z lanskim februarjem) sledi, da je povznil Trst 5.086.803 kg mesa od volov, krav in telet, 270.000 kg konjskega in oslovskega mesa. Na eno osebo pride pod 65 gramov. Prešlejšje je bilo zaklanih 8390 in poledli so telet pod enim letom 32.885, ovac, koz, itd. je bilo 6.299. Jančkov in kozčkov 31.189. V mesto je bilo pridelanega govejega, avinskega in konjskega mesa 419.207 kg, zmznjenega mesa pa 3.553.200 kg. Vsega skupaj se je vžilo mesa v 11 mesecih 1924 okoli 12.858.339 kg. Na osebo je prišlo 160 gramov mesa. V dveh letih se je konsum mesa skoro podvojil. Vina se je popilo 19.174.000 litrov, na dan se popije v Trstu 54.418 litrov vina. Vsak Tržičan snije na dan 22 do 23 centilitrov vina. Ker pa ohran, holniki, stardi in kak abentent je tudi v Trstu ne njejo, se smatra kvota lahko za četrtniko. Piva se je popilo 2 milijona 977.000 litrov. Vsak dan se snije 8614 litrov. Kave se je vžilo v 11 mesecih 309.097 kg. Sladkorja in medu so povzili sladki Tržičani 3.055.869 kg, to je okoli 12.000 kg na dan. Sira so poledli v Trstu 705.300 kg. Sadja so vžili Tržičani od 15. aprila do konca leta 4.361.600 kg. Ovrnomo so številke za zelenjavno. Rib so vžili Tržičani lanske leto 2.354.720 kg. Za razne druge jestvine ni statistike.

— Predavanja prof. Vehra v Gorici. V četrtak bo univerzitetni profesor dr. Vehr v Gorici nadaljeval in končal svoje predavanje »O duševnem razvoju«, katero je vzhidilo splošno zanimanje. — V petek je prof. Vehr predaval v Sempetru pri Gorici. Dvorana je bila natlačeno polna mladine, ki je z največjo pozornostjo sledila izjavlanem izbornega predavatelja o duševnosti. Društvo »Mladina« je gosp. profesorju zelo hvaležno. Taka predavanja pomenijo pravo razširjevanje prosvete med ljudstvom.

— Dva gasilca žrtvi požara v Trstu. — Pretekli teden je umrl v bolnici gasilec Litstuzi, ki je bil težko poškodovan pri požaru v ulici Ohvetto. Sedaj je sledila druga žrtve požara, umrl je tudi gasilec Attilio Milauz, star 28 let.

— Dve »strulje« sta nastopili, kakor se poroča, na občnem zboru konsumne zadruge v Idriji ob Bači. Zmagala je »mlajša strulja«, to je ona, katero so postavili krščanski socialci. Ne verjamemo, da bi »strujarstvo« vodilo do »previdnega in smotrnega delovanja v prospek zadruge in v korist ljudstva«.

— Sejmi v Istri. V Pazinu je bilo pretekli mesec na sejmu 293 volov, 284 krav, 40 junccev in junic, 22 telet, 9 konj, 167 prašičev in nekoliko druge živine. Sejmi v Vojšnjah in Oprtlju so bili razmeroma do-

brl. Cene v Trnovem so bile: volti po 450—5, krave 350—450, teleta 6—7 lir žive tože, konji 3—4000, prešički 100—110 lir komad.

Skolstvo.

— »Ljubljanski Sokol« pozivlja vse na novo vstopivše člane in članice, ki so dne 1. decembra l. l. na dan ujedinenja prisostvali svečani zaobljubi, da se zglasijo v teku prihodnjih dni v društveni odborovi sobi, med uradnimi urami o 5. od 7. zvečer, v svrhu podpisa v spominsko knjigo »Zaobljube«. Zglašje pa naj se tudi vsi oni člani, ki so vstopili v leto 1924 v društvo ter bili iz katerekoli vzroka zadržani udeležiti se svečane zaobljube. Nadalje naznaja, da predava v soboto dne 7. marca v društveni telovadnici olimpijski prvak, načelnik novomeške sokolske župe, brat Leon Štukelj o svojem potovanju na Pisko; dne 4. aprila pa predava carszanski junak, starosta mariborske sokolske župe, brat Ljudevit Pivko o svoji akciji in doživljajih na italijanskem bojišču. — V soboto dne 28. t. m. ob 8. zvečer se vrši v restavracijskih prostorih Narodnega doma družabni večer vseh, pri predorinjavah za društveno maškerao sodelujočih članov in članic, na katero se vrhi tudi vse ostalo članstvo. — Zdravo! Odbor. 4424

Turistika in snort.

— Otvoritev nogometne sezone v Ljubljani. V Ljubljani se odprvi v nedeljo nogometna sezona po skoraj trimesečnem odmoru. Vrši se prvenstvena tekma med prvkom Slovenije, Ilirijo, in mariborskim S. S. K. v Mariboru. Tudi v Mariboru se odprvi nogometna sezona s prvenstvenimi tekami, in sicer se vrši tekma Rapid-Primorje (Ljubljana). Stanje prvenstvene tabele l. razreda lra isensenske dela prvenstvene sezone 1924/25 je sledeče: 1. Ilirija (12 točk), 2. Rapid (18 točk), 3. Jadran (7 točk) 4. Primorje (6 točk), 5. Hermes, 6. Maribor, 7. Celje.

— Odhod nogometnega skralca Schafferja v Prago. »Kralj nogometu« Alfred Schaffer, ki je zadnje leto vodil dunajske Amateure ter jim pripomogel do prvenstva v letu 1924/25, je sedaj definitivno podpisal pogodbo s praško Sparto, kjer bo igral in treniral moštvo. Njegov odhod pomeni za Amateure hud udarec.

— »Derby« med Ilirijo in Dunajem bo srečanje »zelenih« in »vijoličnih«, t. j. Amateurov in Rapida, ki se spopriimejo v prvenstveni tekmi.

— Še nekateri redeljski nogometni rezultati. Beograd: BSK : Bačka (Subotica) 2:1. Praga: Sparta : Sturm (Gradec) 3:1. Slavija : Libec 5:2. DFC : ČAPC 6:0. Union Zlikov : Meteor VIII. 4:0. Union Zlikov : Čehoslovanski Košice 6:1. Plzeň: Nürnberg Fussballverein : Cesky Lev 1:1.

— Nov rekord Arne Borga. Znani švedski plavalec Arne Borg je v Miami, Florida, postavil nov svetovni rekord na pol angleške milje v 10.35.8 (11:09.2).

— Tožba, ki zanima športnike. Pred nekaj dnevi so poročali listi v Inomostu, da je bila neka, na Tirolskem se mudeča angleška potniška skupina, ki je prišla v deželo v športne svrhe, odpotovala iz Inomosta v neki zelo znani športni kraj na podlagi ugodnih poročil prometnega odseka iz dotičnega kraja. Ko so prišli Angleži tja, so uvideli, da so poročila o ugodnih sneženih razmerah neresnična. Skoro nič snega ni bilo tam. Angleška družba je napejala proti izdajateljem poročil tožbo in zahtevala povrnitev vseh stroškov, združenih za pot v oni kraj. Izid tega procesa se pričakuje v Inomostu z napetostjo, ker je načelnega pomena. Švicarski listi opozarjajo na to prizadeje kroge v deželi, da morajo biti švicarski bulletini napravljeni vedno natančno po resničnih razmerah.

Darujmo za sokolski Tabor!

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne 25. februarja, 1926.

Klerikali in protisokolska gonja

Izmed vseh narodnih organizacij sovražijo klerikalci najbolj sokolska društva. Pač zato, ker se zavedajo, da je sokolska vzgoja najmočnejši jezik proti klerikalnim težnjam, da duševno zaslužijo široke mase. Zato besna borba klerikalcev proti sokolstvu, zato njih stremjenje, da za vsako ceno preprečijo razvoj in napredek sokolske misli v širokih ljudskih slojih. V službo te protisokolske klerikalne gonje so vstopili pri nas zlasti duhovniki. Ti skušajo zlasti mladino odvratiti, da bi ne vstopala v sokolske vrste. Nešteto slušajev smo že zabeležili, ki so posamični fanatični svečeniki, ki in celo v cerkvi rotli mladino, naj se ne dá zavesti od lepo donečih sokolskih gesel in naj nikar ne vstopa v sokolske organizacije, češ, da so protislovesne in nemoralne. Ti slučajni niso osamljeni, marveč se ponavljajo. Jasno je, da je v tej protisokolski gonji sistem. A ne samo pri nas, tudi na Češkoslovaškem! Naši klerikali imajo vredne svoje bratce na Slovaškem. Oboji so si podobni kakor jajce jajcu. Njih politična borba se razvija po istih, vnaprej določenih smernicah. Neizprosna, vseh sredstev se poslužujoča borba proti sokolstvu tu in tam.

V Namestovju na Slovaškem je preteklo jesen katehet Maguth slovesno izjavil pred dijaki 4. razreda ondote meščanske šole, da ne sme nihče izmed njih, ki telovadi v Sokolu, iti k spovedi, ker pod nobenim pogojem ne dobi odveze.

Pozvan na odgovor, je katehet Maguth pred učiteljskim zborom poudarjal, da je proti Sokolu nastopil po nalogu od zgoraj, ker je Sokol proticerkveno društvo.

Protij tej izjavi so prizadeti rodilni vložili protest pri oddelku prosvetvalni ministristva in Bratislavi ter zahtevali, naj šolska oblast ukrene vse potrebno, da katehetje ne bodo izrabljali svoje službe v protisokolske in protinardne namene. Šolska oblast je z ozirom na to pozvala na odgovor škofijski ordinarij v Spiškem Podhradju, ako je res izdal tak nalog. In na ta službeni dopis je škofovski ordinarij v pismu z dne 25. novembra 1924, št. 2433, dal ta-le odgovor:

»Na tamaradni dopis z dne 7. novembra 1924 usojam si dati naslojno pojasnilo:

Duhovščina nameškega dekanata se je v svoje jesenske kongregacije dne 16. oktobra 1923 v Veselu obrnila na jukajšnji ordinarij z vprašanjem: kako se naj postopa s člani protikotoliških društev, kakor je Sokol, pri spovedi in v društvenem življenju? Ordinarij je na predloženo vprašanje dal tale odgovor: Predloženo vprašanje je tako jasno, da si lahko nanje odgovori po splošno veljavnih pravilih svete teologije vsak duhovnik sam. Vsakemu katoliški je namreč zabranjeno, da bi bil član katoliškega protikotoliškega društva ali pa takega združenja, ki je sovražno katoliški cerkvi. Ker je dokazano, da je Sokol takšno društvo, kar je sicer tudi splošno znano, je samoočisti razumljivo, da noben katoliški vernik ne more in ne sme biti član tega društva. Tisti torej, ki po časidnem pouku vkljub temu hočejo še nadalje ostati člani tega cerkvi sovražnega društva, a hočejo istopiti iz njega, kažejo takšno duševno razpoloženje, za katero jim morajo biti zabranjena svetotajstva. Katehet Maguth, ki je odšel pristop k sv. zakramentom onim očencem, ki so še sedaj člani protikotoliškega društva Sokola, je postopal popolnoma pravilno v smislu naukov katoliške vere in morale in po ukazu svoje višje cerkvene gosposke.

Vljudo to sporočam in ostajam z izrazom velespoštovanja

Jan Voltašak s. r., škof spiški.

Slovaški škof je, kakor je razvidno iz tega dopisa, iskren odkritosrčen mož. Odkrito priznava, da je gonjo proti Sokolu posredni način. Pri nas ukazujejo posredni duhovščini, naj ščuva proti Sokolstvu, ako pa se jih napade zaradi te gonje, licemerno zavijajo oči in valé krivdo na podrejene duhovnike. Slovaški vzgled kaže, da so povzročitelji besne borbe proti Sokolstvu sami škofje. To si je treba dobro zapomniti. Zlasti pri nas! Pravkar se prično pogajanja z Vatikanom za konkordat. Morda bi bilo uместno, da bi merodajni činitelji pri pogajanjih mislili tudi na to protisokolsko in protinardno gonjo našega katoliškega klera ter poskrbeli, da se s konkordatom izruejo strupeni protinardni zobje predvsem katoliškemu episkopatu.

Kdo pozna ovaduha? Češke Slove poročajo, da so leta 1916 v Ljubljani ustrelili češkega vojaka Hrubina, po poklicu kočijaža iz Žižkova, ker za je neki slovenski tovariš ovađil, da se je v gostilni izrazil: »Ako bi vsi vojški ustrelili to, kar je napravil češki vojški, bi bilo kmalu konec trpljenja. Vlada bi naj se sami tepo med seboj.« Na to ovađbo je bil Hrubin obsojen na smrt in ustreljen 7. januarja 1916. Počiva na Suhem bajerju. Zanimivo bi bilo izvedeti, kdo je tisti slovenski vojški, ki je ovađil svojega tovariša avstrijskim krvnikom? Komu je znan ta slučaj? Kdor o stvari kaj ve, naj nam sporoči podrobnosti tega dogodka, predvsem pa ime onega ovađuha, ki ima na vesti smrt nesrečnega Hrubina.

Novinarski telefonski razgovori z Avstrijo. Po sklepu ministristva pošte in brzojava lahko dobe vso uredništva od 1. marca dalje 50% popust za novinarske telefonske razgovore z Avstrijo, in sicer samo od 21.—8. ure. Novinarski razgovori imajo vedno prednost pred privatnimi.

Podpora obrtnim šolam. Ministristvo trgovine in industrije namerava dati nekaterim ženskim obrtnim šolam denarno pomoč, da se omogoči uspešno poslovanje teh šol.

Desetletnica osvobodilne akcije ameriških Čehov. Dne 22. t. m. so proslavili ameriški Čehi desetletnico pričetka osvobodilne akcije v Združenih državah. Dne 22. febr. 1915 se je vršilo zborovanje raznih čeških organizacij v Clevelandu in na njem se je sklenila in pričela akcija za osvobojenje maternih dežel izpod avstroogrskega jarma. Češkoslovaško združenje v Chicagu izda te dni knjižico, v kateri bo opisana vsa akcija od pričetka do izvršitve osvobojenja.

Telefon med Zadrom in Splitom je bil odprtjen v ponedeljek. Prefekt v Zadru je velikega župana v Splitu izprošal pozdoravil imenom italijanske vlade, izražajoč nado na dobre prometne stike med obema mestoma. Veliki župan je odgovoril, da je Split vedno želel povrniti dobrih odnosajev z Zadrom. Pozdravila ob tej priliki rimsko vlado in italijanski narod z upanjem, da se priateljstvo med Italijo in Jugoslavijo konsolidira v korist obeh narodov. Potem je govoril prefekt tudi s splitskim županom. V Splitu žele telefonsko svezjo tudi s Tustom.

Mednarodni rapidni telefonski razgovori. Minister pošte in brzojava je dovolil, da se v mednarodnem telefonskem prometu uvedejo takozvani rapidni telefonski razgovori, ki imajo prednost pred nujnimi razgovori. Začasno so takli razgovori dovoljeni samo z Avstrijo in sicer od 1. marca dalje. Taksa je devetkrat večja, nego pri navadnem razgovoru.

Angliški kralj poseti našo dalmatinsko obal? Angleskemu kralju se je zdravje toliko zboljšalo, da se napoti v kratkem na veliko potovanje po Sredozemskem morju. Za časa njegove odsotnosti prevzame vladarske posle v smislu angleške ustave posebna komisija, obstoječa iz predsednika Baldwinja, kancelarja Cavea in lorda Curzona. Imenovanje te kraljeve komisije je zato potrebno, ker se vsi trije sinovi angleškega kralja izven Anglije. Kraljeva jahta na kateri bo kralj po nasvetu zdravnikov križaril po Sredozemskem morju, da si poboljša zdravje na toplem južnem morskem zraku, je že pripravljena. Jahta Victoria and Alberte je zelo velika in obsega 4700 ton. Zdravniki pa so odsvetovali kralju direktno morsko pot iz Anglije v Sredozemsko morje preko Biskajanskega zaliva, kjer je morje precej razburkano. Pač pa se vkrca kralj na francoski rivijer. Nekaj časa bo stanoval na francoski rivijer v krasni villi pri kap Ferratu. Listi poročajo, da poseti najbrže angleški kralj preko Malte tudi Jadransko morje. V tem slučaju bi prišel tudi na naš dalmatinski obal.

Železniški olajšave za planinske in športna društva. Železniško ministristvo je meseca januarja odpravilo olajšave, ki so jih prej uživala planinska in športna društva na železnicah. Na intervencijo zlasti Srpskega planinskega društva je železniško ministristvo to svojo odredbo preklicalo ter z odlokom dne 11. II. št. 2252 znova dovolilo za člane planinskih in športnih društev 50% popust pri vožnjah na vseh železnicah in sicer pod istimi pogoji, ki jih je določilo železniško ministristvo z odlokom z dne 1. maja 1924. št. 6252.

Reparacije na Bolgarske. Bolgarska vlada je ponudila naš vladar, da nam odsele pošilja dnevno 50 vagonov premoga na račun reparacij, mesto dosedanjih 20.

Trgovci in obrtniki brez lastnih obratnih prostorov so imeli že več posvetovalni in manjši sestankov glede novega stanovanjskega zakonskega predloga. Ako obvelja popolna prostost glede višine najemnine in glede odgovornosti obratnih prostorov, bo imelo to za neizogibno posledico podražitev mnogih nujnih življenjskih potrebščin. Uničeno pa bo tudi mnogo trgovskih in obrtniških eksistence. Tako je mnenje v prizadetih krogih. — Tozadevno je bila odposlana posebna spomenica gremiju trgovcev. Sestanki se prihodnje dni nadaljujejo. Začasno je ves pokret v okviru gremija. Podobna gibanja so nam javljene iz Zagreba, Sarajeva, Beograda, Maribora itd.

Ženska podružnica dr. sv. G. M. v Kranju ima svoj letni občni zbor v petek 28. febr. t. l. ob 20. v Narodnem domu. Na dnevnem redu so običajna poročila odborovih članic. Vabi se tem potom k mnogobrojni udeležbi vseh družstvenic, ker se posebna vabila ne bodo razpošiljala. Odbor — Osebnostne družbene podružnice Maribor javi občinstvu, da priredi dne 10. maja dobrodelno tombolo. Čisti dobiček je namenjen v dobrodelne namene in sicer za podpiranje vdov, sirot in bolnih poselnih osebincev. Prosim, da duma

društva, da se otirajo na našo prireditve in na ta dan opuste morebitne nameravane svoje prireditve. 441—n

Slanikova pojedina!

Danes v sredo od 19. ure naprej slanikova pojedina v restavraciji in kleti »Zvezda«. Povsod svira prvovrstni orkester. Razstava jedil slanikove pojedine ob občinstvu na zvečer od pola osemnajstih do 19. uvečer. Narodno občinstvo je vljudo vabljeno. 657

Mesto venca na krsto gospe dr. Kavčičeve je podaril predsednik Levčnik Društvu za otroško varstvo in mladinsko skrb 100 dinarjev.

Kuharske bukvice so izšle za kmečke žene in dekleta. To najnovejšje delce je zelo praktično za naše podoželje, ker je prilagojeno kmečkim razmeram. Zaradi nizke cene — 6 Din — se bodo hitro razširile. Dobivajo se po vseh knjigarnah po celi Sloveniji.

Velik vliom v Borovnici. Dne 18. t. m. je bil izvršen v trgovini Antona Kobilja na Bregu pri Borovnici drzen vliom. Vliomci so preluknjali zid skladišča ter nato vdrl v trgovino, kjer so pobrali, kar se jim je zdelo vrednega in odnesli vsega skupaj za 80.000 Din blaga ter 200 Din gotovine. Ukradeno blago so nato zločinci zakopali pod kozolec, pol ure daleč od Kobiljeve trgovine. O vliomu so bili takoj obveščeni orožniki v Borovnici, ki so uvedli obširno preiskavo. Ze takoj drugi dan so orožniki našli ukradeno zakopano blago in ga vrnili Kobilju. Orožniki pa so kozolec še nadalje nadzorovali in dne 21. t. m. se jim je posrečilo prijeti vliomilce. Nekako okoli 22. sta prišla pod kozolec dva neznanca, hotela najbrže odnesti ostali plen. Dva orožnika, ki sta bila skrita za kozolecem, sta nenadoma skočila pred tatova in zaklicala: Roke kvišku! Nastavila sta jim puške na prsa. Oba tatova sta se takoj udala. Sta to 33letni Anton Funderle iz Buzeta v Istri in 18-letni Radoslav Tome iz Ljubljane. Lopova sta bila odpeljana v zapore vrhniškega sodišča.

Javna licitacija. Cestni okrajni odbor na Vrhniki razpisuje na dan 13. marca t. l. javno ofertalno licitacijo za oddajo zgradbe novega železobetonskega mostu čez Gradacico v Polhovem Gradcu. Podrobnosti podatki so razvidni iz razglasa v Uradnem listu. — Gradbena direkcija v Ljubljani, dne 19. februarja 1925. Gradbeni direktor: Ing. Krajc s. r. 420—n

Prijet slepar. V Zagrebu je bil tni prijet Albert Pečaver, lesni trgovec iz Kočevja, ki je izvršil razne sleparije pri nakupju jabolk ter poneveril poleg tega 3000 zaupanih mil dinarjev. Pečaver je bil izročen ljubljanski policiji.

Ogenj v stanovanju. Dne 24. t. m. okoli 14. je izbruhnil v stanovanju delavca Ivana Dolinarja na Selu požar, ki bi lahko imel nedogledne posledice. Goreti je začela žimnica pod posteljo. Na krik 12-letne Dolinarjeve hčerke je prihitel delavec Kastelic in ogenj pogasil.

Težka nesreča v Beogradu. V ponedeljek jutraj se je odigrala v Beogradu pred drogerijo »Balkane« strahovita nesreča. Avto družbe »Anglopetroleum« je v divjem diru povozil starega trgovca Nizina Rubenovića. Avtomobil je nesrečnega vlek el še 20 metrov za seboj. Vse to se je odigralo tako hitro, da nihče ni mogel nesrečnega priskočiti na pomoč. Sofer avtomobila ni mogel ustaviti. Pasantje so prestrašeno klicali soferju, da naj avto ustavi, kar se mu je končno posrečilo. Cela pot, po kateri je avtomobil vlek el Rubenovića je bila okrvavljena. Bil je grozen prizor. Razjarjena množica je hotela soferja linčati in le s težavo so ga orožniki obvarovali. Izročen je bil sodišču.

Samomor ali smrtna nesreča v Zagrebu. Včeraj jutraj okoli 8. so našli pasantje na Savski cesti v Zagrebu na železniški progi ležečo nekó žensko, katero je očividno povozil vlak. Njeno truplo je bilo popolnoma razmesarjeno in nogi odrezani od telesa. Na lice mesta je takoj prispela policijska komisija, ki je ugotovila, da je žena stara približno 65—70 let. Pri njej niso našli nikakih listin, iz katerih bi se dala ugotoviti njena identiteta. Dosedaj ni ugotovljeno, če je starša izvršila samomor, ali če je postala žrtev nesreče.

Tragičen samomor na Dunaju. V ponedeljek popoldne je izvršil na Dunaju samomor 18letni gimnazijalec Hellmuth Beierle. Bil je eden izmed najbolj naderjanih dijakov ter prvi odličnjak vsega zavoda. Vzrok samomora je bila duševna zmedenost valed čitanja filozofske lektire. Poleg trupla je ležalo Nietzschejevo delo: »Also sprach Zarathustra«. Knjiga je bila podčrtana v stavkih, kjer se poveljuje samomor.

Sled umorov v Belgiji. Preiskava glede strahotnih umorov v Trebiču se z vsvo intenzivnostjo nadaljuje. S pomočjo močnih žarnometov, čijih žarki prodirajo vodo, se preiskuje struga reke, v katero so bila glasno izpovedi Dvočačka in Fejta bile vržena trupla umorjenih poljakih Židov. V slučaju, da se odkrije kaj sumljivega, bo reka v roku odvedena in struga skrbno preiskana. Zasljujejo se še razne priče. Zasljujevanje prijetih se vrši v Iglavi, vendar je potek preiskave strogo tajen. Preiskava je zavzela obširen obseg ter se vodi tudi potom posredovanja češkoslovaških konzulatov v Varšavi ter Bruslju, ker vodi sled zločinov v to smer. Material za obtožnico je tako obsežen, da obtoženci ne bo prišlo pred nasledajo poroto.

Se en samomor v Zagrebu. Včeraj popoldne se je Zagreba ustrelil v kopalnici svojega stanovanja dr. F. F. višji veterinar. Kraljica mu je prebila lobanjo in je bil mrtev na licu mesta.

Proti oboželelosti delujo v kolosalnim aspehom samo »VILPANOV ČAJ«. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvajal: Laboratorij Mr. D. Vilpan, Zagreb, Prilaz 71.

Vi ne verujete?

da i par nogavice z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor 4 pari drugih! Kupite 1 par, pa boste verovali. — Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene. 39 L

Iz Ljubljane.

SLANIKOVA POJEDINA je danes v restavraciji in kleti »Zvezda«. V kleti in restavraciji godba. Svože morske ribe. Razstava jedil od pol 18. do 19. Opozarjamo na prireditve narodno občinstvo.

Proslava 50 letnice akad. društva »Triglava« v Mariboru. Rodbine, ki se hočejo udeležiti te proslave in žele dobiti vabila, naj bismeno sporoče svoj naslov do torka dne 3. marca vatarij na vseučilišču. — Triglavomratim Vabimo vse bivše Triglavane, da se udeležijo sestanka v petek 27. tm. ob pol 21. v restavraciji »Zvezda«. Dr. Alojzij Praunseis.

Turjaški ali Marxov trg? Klerikali so v razpuščenem občinskem svetu prekrstili Turjaški trg v Marxov trg. Čemu to? Turjaški trg naj ostane!

Ustanovni občni zbor pevskega društva »Sava« se vrši v nedeljo dne 8. marca ob 14. popoldne v salonu restavracije »Pri Kosarku«. 444/n

Lepa stavbišča v neposredni bližini mesta so na prostoru vsesokolskega zletika Linhartove ulice. Ker so cene kvadratnemu metru zmerne, prostor pa za stanovanjske hiše nad vse prikladen, na našel brez dvoma več kupcev. Za kako stavbo zadružno bi bila zemljišča kakor nalašč primerna.

Trideset let je minulo na letošnji pust, odkar je bil preje občajni »pustni korzo« v Ljubljani »Zvezdi« prepovedan. Prepovedala ga je takratna mestna policija, ki ji je načeloval svetnik Podgoršek.

Poroča. V nedeljo se je poročil koncipist pri tukajšnjem oddelku za trgovino in obrt dr. Gašpar Pekle z gđ. Ljudmilo Piščanec. Dr. Pekle je bil med prvimi slovenskimi častniki, ki je otrešel s sebe prah avstrijskega soženstva in stopil v vrste borcev za naše osvobojenje in ujedinjenje. Ze začelom leta 1916 je vstopil v srbski dobrovoljski odred, poznejši srbski dobrovoljski kor v Odesi. Tu je bil vedno med prvimi, ki so širili in propagirali idejo našega narodnega vstajenja. Odličnemu narodnomu borcu želimo v zakonskem stanu obilno srečo!

Solaki oddri. IV. m. deška ljudska šola namerava postaviti skupno z meščansko šolo novo šolski oder za gledališke predstave, predavanja itd., če dobi od mesine občine potrebna denarna sredstva. Na deželi ima že par ljudskih šol take odre.

Elektrarna na Fužinah bo oddajala tok tudi kmetom za razsvetljavo in malim obrtnikom za obrat.

K Slavčevi maskeradi poročamo še: Kraljici večera na Slavčevi maskeradi je bila izvoljena z največ nagelčki ga. Ana Modiceva iz cvetličarne Hvala. Ga. je podarila prejete šopke »Slavcu«, ki so se prodali v korist društveni blaginji.

Združene pivovarne so opetovano podražile cene pivu pri Din 80 pri hl. Temu odgovarjale morajo gostilničarji istotako zvišati cene in se bo odšel prodajalo pivo pol litra vrč po Din 4.25, 3/10 časa Din 3. In v politrskih steklenicah pa po Din 5.25. To je minimalna ravnalna cena za vse navadne obroke. Prvovrstni obrat in kavarne pa ob sebi umevno ne morejo teh cen uveljaviti, radi mnogo večje režije. 446/n

Snočna domača zabava z maskerado in plesom Sokola I. na Taboru je dobro uspeła in je bila številno obiskana. Zabava je trajala do ranega jutra.

Slavnostni koncert Dečlega in materinskega doma kraljice Marije v Ljubljani, ki bi se imel vršiti v ponedeljek dne 2. marca t. l., je vsled nastalih zaprek predložen na ponedeljek 6. aprila 1925. 445/n

Noč na morju. Pod tem naslovom se je vršila snoči priljubljena in tradicionalna maskerada Ljubljanskega Sokola. Prireditve je bila brez dvoma ena najlepših pustne sezone. Narodni dom je bil spremljen v romantično morsko pokrajino. Predvsem je bila sijajno dekorirana in okrašena spodnja dvorana. V ozadju je bilo ozračje morja, na katerem je veličastno plul mozočen parnik, morski svetnik pa je z obrežja razsvetljeval okolico. Strop in stene so bile okrašene z lampijončki in girlandami. Spretno je bil dekoriran tudi vestibul, stopnice so bile okrašene z zelenjem in najno razsvetljene in sploh je bil ves aranžma prireditve kar najsilnejši. Zato je »Noč na morju« privabila ogromne mase občinstva, gledalcev, plesalcev in drugih gostov. Stevilo mask je bilo izredno veliko in priznati je treba, da na nobeni maskeradi še nismo videli tako krasnih in pestrih figur. Zastopani so bili vsi narodi, vsi sloji. Videli smo zastopnike daljnega vzhoda, divjega zapada, vročevrtno Španjolke, bajadere, pirote in pieretke, klovne, dimnikarje, sobarice, viteze itd. Nekatere maske so bile prav originalne, tako sta pozornost vzbujala Pat in Patachon, videli smo Chaplina, Maks Lindra, na parket je prišel tudi Tarzan, sin opice in celo iz dežele faranonov je prišel odposlanec Tutankamna. Bil je res vžitek gledati pestro silko mnogobrojnih parov, ki so se sukali, da je bilo veselje. Prireditve je uspeła najstajnejše ter ima Ljubljanski Sokol zasnovačev velik gmotni uspeh.

Brezplačni tečaj za urbohrvaščino se prične v petek 27. febr. ob pol 8. zvečer v Sentiakobski šoli. Tečaj traja dva meseca, vsak teden po poldrugu uro. Ako hoče še kdo obiskovati ta tečaj, naj se priklasi v petek v Sentiakobski šoli.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani vabi na svoj tedenski seminar v petek dne 27. tm. od 6. do 7. ure zvečer v predavalnici zavoda za socialno higijensko zaščito deuce v splošni bolnici. Predavajoc: Demonstracija nekaterih dermatoloških primerov. Predava primarij dermatološkega oddelka dr. Demšar Jernej. Odbor prosil za točnost.

Strokovna organizacija natakarjev, hotelskih in restavracijskih uslužbencev za Slovenijo v Ljubljani, javlja svoj članom, da se vrši redni letni občni zbor dne 27. februarja ob pol 2. jutraj (večer od četrtika na petek) v kavarni »Centrale«. Vstop samo proti članski izkaznici. 439—n

Zveza društev privatnih nameščenecv Slovenije v Ljubljani priredi v četrtek dne 26. februarja t. l. ob 20. zvečer v salonu gostilne pri Mraku na Rimski cesti predavanje »o sotrudniškem zakonu«. Vstop prost. 443/n

Orientalska noč. Kljub temu, da je Sokolova maskerada prilegnila v Narodni dom velik del narodnega občinstva, je imela tudi »Orientalska noč«, ki jo je priredila Orjuna v areni Narodnega doma, zaznamovati prav lep obisk. Podjetni Orjuna, bila je do verna slika iz pravljice »Tisoč in ena noč«. Maske so bile prav okusne, nekatere pa naravnost originalne. Prireditve je posetili tudi predsednik mitrovtorne republike Siplca Radič, ki so ga spremljali njegovi zvesti »tigri«. V popularnosti sta z njim konkurirala Pat in Patachon. Posebno originalen je bil pariški apaki ples. Prireditve je imela lep materijalen efekt.

Vandalizem. Pri svojem rajonskem obhodu je službojuči stražnik na Askrcvi cesti opazil, da je neznan storilec razbil, odnosno pokradel na novozgrajenem poslopju približno 40 šip, od teh 6 po 1 meter visokih; 33 šip je neznanec zdrobil. Policija zlikovca zasleduje.

Pes, doberman se je zatekel. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 440—n

Darila! Uprava našega lista je prejela za »Društvo slepih« Din 300, katere je darovalo uradno tvrdke Bolojfo & sinova, mesto venca na krsto pokojnega seniošefa in Din 250, ki jih je daroval z. Adolf Lorant, tu v isti namen, skupaj Din 550. — Srčna hvala!

Pozor! Danes na pepelnico sredo zvečer v restavraciji »Ljubljanski dvor« velika pojedina vsakovrstnih morskih rib. 438—n

Iz Celja.

Mestno gledališče. V nedeljo dne 1. marca ob 4. popoldne se v prizvori v našem gledališču tragedija »Veronika Deseniška« za okolico. Obiskovalci imajo z vseh strani ugodno železniško zvezo. Vstopnice se lahko naročajo v predprodaji v trgovini Goricki in Leskovšek podom dopisnice.

Krajevna organizacija JDS za Celje-okolico ima svoj občni zbor v četrtek dne 26. februarja ob 19. v Sokolskem domu v Gaberju. Članstvo se naj obnega zbora udeleži polnoštevilno.

Gremij trgovcev Celje naznanja, da je po obvestilu tukajšnje carinarnice generalna direkcija carin v Beogradu odobrila, da sme tukajšnji carinski oddelk carinili vse blago, kakor carinarnice I. reda, razen zlato in srebrne predmete, igralne karte in domine.

Glasbena Matica v Celju priredi 2. marca v mali dvorani Celjskega doma koncert, na katerem se bodo izvajale komorne skladbe našega domačega skladatelja Slavka Osterca. Vstopnice se dobe v predprodaji v knjigarni Goricki in Leskovšek.

Zglasitev oseb, ki so bile odklikovane z vojaškim redom »Karadjordjeve zvezde«. Mestni magistrat razgladja, da se morajo v Celju bivaajoče osebe, ki so bile odklikovane v prošlih vojnah z vojaškim redom »Karadjordjeve zvezde«, osebo prijaviti s potrebnimi dokumenti pri vojaškem oddelku mestnega magistrata v času od 20. februarja do 1. marca med uradnimi urami od 9. do 12. popoldne.

Iz Maribora.

Strogi pasji kontumak. Z ozirom na dejstvo, da je 22. februarja t. l. na Alek-sandrovi cesti bil na neki psi opazen slučaj pasje stekline, je mestni magistrat odredil na podlagi §§ 41. in 42. strogi pasji kontumak za ves mestni okoliš.

Povišanje cen pivu. Kakor javljajo iz Maribora so pivovarne zvišale cene pivu za 80 Din pri hl, torej za 80 para pri litru.

Občni zbor »Olepeševalnega in tiskoprometnega društva za mesto Maribor in okolico« se vrši dne 28. tm. v restavraciji hotela »Pri zamorcu«. — Otroška maskerada. Včeraj popoldne se je vršila v Götzovi dvorani otroška maskerada, ki jo je priredil I. S. S. K. Maribor. Naval na prireditve je bil ogromen in je decia zasedla vso dvorano. Maskerada je popolnoma propadla, ker se noben človek v prenapolnjenem prostoru ni mogel ganiti. Ker ni bilo mogoče vspostaviti reda, je bila maskerada po enournem prerivanju enostavno zaključena. Proti temu postopanju je občinstvo ogorčeno protestiralo, ker je imela zaznamovani uspeh samo blagajna, dočim je morala razočarana decia domov.

Prešernov večer v »Ljudski univ. verz«. V ponedeljek je priredila Ljudska univerza v proslavo spomina našega velikega pesnika Franceta Prešerna »Prešernov večer«, ki je krasno uspel. Dvorana je bila prenapolnjena občinstva. Pozdravni nagovor je imel predsednik Ljudske univerze ing. Kukovec, na kar je prof. Faval na kratko očrtal življenje in delovanje pesnika Prešerna. Sledile so recitacije glasbene točke, pri katerih so sodelovale operne in dramske moči. Bil je res lep večer — tihega in resnega kulturnega dela v hrupni predpustni dobi.

Z redom Sv. Save IV. vrste sta bila odklikovana upravnik narodnega gledališča v Mariboru g. dr. Radovan Brenčič in direktor opere v Mariboru g. Andra Mitrovič.

Gospodarstvo.

NAČRT DAVČNEGA ZAKONA

Vlada Narodnega bloka se je lotila enega najvažnejših in najbolj perečih problemov — izenačenja davkov in reforme davčnega sistema. Upravičena kritika dosežanj davčnega sistema in materialni, zbrani v svrhu, da se ta sistem revidira in popravi, je pokazal potrebo, da se to vprašanje temeljito prouči ter da se spravi na dnevni red novi predlog zakona o neposrednih davkih, ki je bil izdelan 1. 1923. Najtežji očitki so šli na račun tega, da so bili poedini davčni viri po tem predlogu iz leta 1923 obremenjeni celo trikratno po dohodkih in vrednosti imetja. Večini naših občanov je bil davek na imovino neznan in odhod vse nezadovoljstvo. Z druge strani je pa sama misel o trojem obdačenju silila davkoplačevalce, da svoje premoženje, ako stanje in dohodek čim bolj defravirajo. Ni treba posebej omenjati, da so nastale vsled tega neznosne razmere. Davek na imetje postaja odveč, ko gre reforma za tem, da dosežemo izenačenje in večjo pravičnost glede neposrednih davkov, ne pa nove obremenitve davkoplačevalcev. Ti momenti so vplivali, da je bilo sklenjeno črtati iz novega načrta davek na imetje.

Novi načrt usvaja mešani davčni sistem in predstavlja torej prehod med realnimi in osebnimi davki. S tem bo olajšan poznejši, ko bo zahtevalo gospodarsko življenje samo, prehod na čisto osebni davčni sistem. Glavne odredbe tega novega načrta zakona o neposrednih davkih so:

1. Plaćevanju davkov po tem zakonu podležijo vsi državljani, ki živijo v naši državi nad šest mesecev. Tuji državljani in prebivalci, kakor tudi inozemska društva morajo plačevati davke od dohodkov in dohodnin, ne, ki jo dobivajo z ozemlja naše kraljevine, po odredbah tega zakona. 2. Oproščeni so od vseh davkov kralj in prestolonaslednik na one prihode in dohodke, ki se ne morejo smatrati za privatno pravne. 3. Tuji državljani, če so oproščeni davkov po posebnih mednarodnih pogodbah, kakor tudi davčni dolžniki ali objekti, v kolikor jih oprošča od davkov specialni zakon, kar se izrecno nanaša tudi na vse bodoče davke. 4. Od davkov na zemljišča so oproščeni: zemljišča tujih državljanov, na katerih se grade poslastišča ali konzulati; cerkvene porte in javna pokopališča; sploh vsa zemljišča, namenjena prosvetnim, kulturnim in dobrodelnim svrham; vzorni gozdni in sadni nasadi samoupravni teles in gospodarskih društev, slednji zemljišča pod zgradbo in dvorišča do 500 m².

Perijodično so oproščeni davkov na zemljišča: 1. Vinogradi, če so bili zasajeni z vzdržljivo trto pred desetimi leti; ako je trtje poginilo radi filokseze ter je bilo ponovno zasajeno na peščenih tleh tekom zadnjih šestih let; 2. Zemljišča kolonistov po specialnem zakonu. 3. Po elementarnih nesrečah uničeni gozdovi (so oproščeni) za več let z ozirom na obseg škode. 4. Pogozdena privatna zemljišča na deset let in pogozdena občinska zemljišča na 20 let; tudi zemljišča, ki jih čistijske posebne investicije pred poplavo, uživajo razne olajšave. 5. Temelj novega obdačenja je čisti katastrski dohodek, izračunan po boniteti in kulturi površine 1 ha. Mestna zemljišča se morajo uvrstiti v najvišji razred najboljših kulture dotičnega mesta. 6. V krajih, kjer so katastrski operati, ostanejo v veljavi na ta način, da se v njih označene mere spreminjajo v metrsko mero in vrednosti v dinarsko vrednost v razmerju 1 K = 1 Din. V krajih, kjer ni katastrskih operativ, se izdelejo operati tekem desetih let na temelju zakona o katastrski izmenjavi, bonitetanju in vodstvu katastrov. 7. Katastrski čisti prihod v krajih, kjer ta še obstoji, se poveča tako, da odgovarja povprečnim gospodarskim razmeram iz 1. 1919, 1920, 1921, 1923 in 1924. V krajih, kjer obstoji vrednost katastrskih zemljišč, se spremeni v čisti dohodek katastra, zemljišča sorazmerno s povečanim čistim katastrskim dohodkom omenjenih krajev. V krajih pa, kjer ni katastrskih operativ, se določi čisti dohodek dokler ne bodo izdelani operati za vsako kulturo in vrsto časno, in sicer sorazmerno s čistim katastrskim dohodkom drugih krajev. V ta namen se ustanove komisije za reguliranje davkov na zemljišča.

8. Na račun davkov na zemljišče se plačuje 20 %, t. j. 20 Din od 100 Din čistega katastrskega dohodka. 9. Od davkov za poslopa so oproščena vsa poslopja na ozemlju naše države, namenjena za stanovanje ali kako drugo trajno uporabo. Na račun davka za poslopa se plačuje 30 %, t. j. 30 Din davka od 100 Din najemnine ali najemniške vrednosti poslopja po odbitku stroškov za vzdrževanje, upravo in amortizacijo. V svrhu pravilne razdelitve davkov za poslopja se izdela kataster poslopij. 10. V mestih, kjer je veliko pomanjkanje stanovanj, so perijodično oproščena od tega davka nova poslopja in novi deli starih poslopij. Od tega davka se oproste omenjeni objekti: 1. če so v njih izključno samo mašinska stanovanja, in sicer a) na 15 let, če pridejo pod streho do konca 1. 1925 in b) na deset let, če pridejo pod streho do konca 1. 1927. 2. Če so v njih izključno samo stanovanja ne glede na velikost na 12, odnosno 10 let in 3. če so v njih poleg poslovnih prostorov večina stanovanja na 10, odnosno 5 let z ozirom na omenjeno dobo, v kateri bi prišlo stanovanje pod streho. 11. Davek na podjetja in obrt plačujejo od celokupnega poslovanja vse samostojne trgovine, industrijska, rudniška in obrtniška podjetja in delavnice ter vsi drugi samostojni pridobitni poklici. Od tega davka so oproščeni: a) domača obrt pri onih, ki jo opravljajo sami, ne da bi zaprosili potrebne delavne moči; b) podjetja samoupravnih teles, kolikor služijo v korist javne uprave in druga taka podjetja.

12. Temelj obdačenja je enoletni čisti dohodek podjetja, delavnice ali trgovine. Vse državne doklade (prirezi) odpadejo, samoupravne se pa omeje

—g Zrakoplovna zveza Trst-Dunaj. Te dni so se uspešno zaključila pogajanja o otvoritvi zrakoplovne zveze Trst-Dunaj. To zračno progo bo financiralo znano podjetje „Junkers Europa Union“, ki namerava ustanoviti tudi veliko orijentalno zrakoplovno progo Berlin-Dunaj-Budimpešta-Sofija-Carigrad-Angora-Bagdad. Promet na progi Trst-Dunaj se odpre v kratkem. Poštni, blagovni in osebni aeroplani bodo letali nad našim ozemljem. Pot od Trsta do Dunaja bo trajala 4 ure.

—g Parni kotli v Jugoslaviji. Leta 1924. je bilo v naši državi v rabi 9365 parnih kotlov, torej 709 več nego predlanskim. Dohodki od taks za preiskušnje teh kotlov so znašali 1.871.050 Din, t. j. 324.489 Din manj nego leta 1923.

—g Takse za radio-aparate. Na intervencijo ministrstva trgovine in industrije je ministrstvo pošte in brzojava oprostilo vse privatne osebe od državne takse in rednega predplačila za radio-aparate, ki služijo privatnim namenom.

—g Naša država na lyonskem velosejmu. Kakor je bilo že objavljeno se vrši od 2. do 15. marca t. l. v Lyonu mednarodni vzorčni sejem, na katerem bo imela naša država svoj poseben paviljon. Poleg podpore, ki jo je dovolilo v ta namen ministrstvo trgovine in industrije, je prometno ministrstvo dovolilo tudi 50% popust na naših železnih cest za vse posetnike te prireditve. Popust velja za vožnjo od 20. februarja do 15. aprila t. l. za vse potniške in brzovalne. Pri odhodu je vzeti polno karto, ki velja tudi za nazaj. Vožnja skozi Italijo stane od Poistoine do Modane: I. raz. 253 lir; II. raz. 169 lir; III. raz. 98 lir. Skozi Francijo od Modane do Lyona II. razred stane 48 frankov za tja in nazaj. Legitimacij se ne bo izdajalo, ampak je potrebno, da se posetniki po prihodu v Lyon javijo radi potrdila pri našem vicekonzulu g. Mil. Andriču, kateremu je bila poverjena organizacija te razstave. Tudi se priporoča posetnikom tega sejma, da za rezerviranje stanovanj prijavijo svoj prihod našemu konzulatu že nekaj dni prej.

—g Razstava industrijske propagande. Institut za pospeševanje industrije pri Trgovski in obrtniški zbornici in Pragi priredi meseca marca t. l. v Pragi razstavo industrijske propagande. Razstava ima namen propagirati industrijsko reklamo. Naš generalni konzulat v Pragi proš potom ministrstva inostranskih del, da se mu dobavi nekaj lično tiskanih reklamnih letakov iz naše države, ki se bodo tam ocenili in razstavili. Zato prosil Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani vsa p. n. podjetja, ki bi imela take reklamne letake, da jih pošljejo na naslov: Generalni konzulat kraljevine SHS v Pragi. Letakom se lahko doda tudi brošure itd.

—g O večji davski stavki v srednjem Uralu poročajo angleški listi. Baje stavka nad 100.000 delavcev. Sedem delavskih voditeljev je bilo baje ustreljenih.

—g Razstava ženskega dela v Zenevi se odpre 21. aprila t. l. ter bo trajala do 3. maja. Razstava obsega 12 delov: stanovanjska oprava, umetnost, trgovina, poduk, industrija, moda in krojaštvo, svobodni poklici, domače gospodinjstvo, socialno delo, „Otrok“, „Preteklost“. Dosedanja poročila o pripravah obetajo, da bo razstava ponos švicarskih žen.

—g Avstrilska gospodarska razstava v Bejaku. V Bejaku se bo vršila od 30. maha do 15. junija t. l. gospodarska razstava. Za rodobne informacije je vprašati razstaveni odbor v Bejaku.

—g Italijanski poljedelci posetijo Češkoslovaško. Lansko leto se je mudila v Italiji večja skupina češkoslovaških poljedelcev, kateri so si ogledali posestva, se poučili o kmetovanju v Italiji in o razvoju zadržništva. Letos odide veliko število italijanskih poljedelcev na Češkoslovaško, da tako vrnejo poset Češkoslovom in si ogledajo češkoslovaško kmetijsko delovanje; videli bodo tudi razne kmetijske razstave.

—g Svetožbe o Izvoru blaga. Izdane po Zaderski trgovski zbornici so smatrati v bodoče po odločbi carinskega sveta ki jo je odobril minister financ, kot polnomočni dokaz o Izvoru blaga.

—g Mednarodni velesejem v Poznanju. V Poznanju (Poljska) se vrši mednarodni velesejem od 3. do 10. maja t. l. Točneše informacije dobijo zainteresirani v pisarni trgovske in obrtniške zbornice.

—g Ljubljanska drama. Proslava 25 letnice umetniške delovanja režiserja g. H. Nučiča bo v četrtek, dne 5. marca. Ob tej priliki se vprizori „Othello“. Naslovno vlogo bo igral g. Nučič. — V soboto, dne 7. marca bo gostovala v Ljubljani gospa Podgorska v glavni ženski vlogi Lenormandovih „Izpuhlenih dek“. — Pripravlja se premijera drame Andrejeva „Misel“ v režiji g. Skrbinskega in obnem Aristofanova „Lizistrata“ v režiji g. Šesta.

—g Dobave. Uprava barutane v Kamniku sprejema do 2. marca t. l. ponudbe glede dobave 100.000 do 150.000 komadov plemb iz pločevine, do 4. marca t. l. glede dobave 10.000 vrečic iz manila-kartona za pakovanje smodnika. Dne 4. marca t. l. se bo vršila pri upravi barutane v Kamniku oteralna licitacija glede dobave 1000 kg olja za mazanje strojev. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 10. marca t. l. ponudbe glede dobave osovov in olje. Dne 21. marca t. l. se bodo vršile pri direktorji državnih železnic v Sarajevu naslednje oteralne licitacije: glede dobave bukovega lesnega oglja ter koks, glede dobave bakrenih peči in glede dobave glicerina. — Predmetni oglasilci s natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Prodaja starega materiala (kovinskega) se bo vršila dne 20. marca t. l. pri direktorji državnih železnic v Ljubljani. — Predmetni oglasilci s natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

Kako je bil izumljen stroj za pletenje.

Stroj za pletenje je izumljen začetkom 17. stoletja skromen angleški učitelj William Lee. Lee je bil zaljubljen v neko lepo dekle. Zahajal je k nji zelo rad. Mis Marie je navadno od jutra do večera pletla nogavice in nobena stvar na svetu je ni mogla odvračati od tega dela. Kadar je zaljubljeni učitelj fantaziral v njeni prisotnosti o svojih srčnih bolečinah, je dekle z največjim zanimanjem pletlo nogavice. To je spravilo mladega kavalirja čisto v obup; toda komaj ji je začel očiti, da ga zanemarija in zapostavlja nogavicam, mu je miss Marie prigovarjala, da je to delo nujno potrebno, ker je njen oče, trgovec, stalno na potovanju in potrebuje tople nogavice. Ubogi učitelj je proklel vse nogavice na svetu.

Lee je poznal površno mehaniko in je bil sploh zelo spreten. Sklenil je izumiti kak aparat, s katerim bi bilo mogoče hitreje pletati nogavice. In res, čez šest mesecev je prišel svoji ljubici stroji. Molče je sestavil lesene in kovinske dele ter pričel pletati nogavice. Delal je dohri pol ure, pa je napravil več, nego miss Marie ves dan. Zdaj, ko ti nudim možnost, da pleteš hitro in lahko, ji je dejal, upam, da ne boš več delala v moj navzočnosti. V zadregi je miss Marie vrgla svoje kvačke v peč. Zaljubljeni učitelj jo je posekal še vedno vsaki dan, toda začel se je izpreminjati. Bil je od dne do dne bolj razčuden, molčeč in sanjav. Često so ga videli znanci, kako stoji nepremično in zre nekam v daljino. Lee, ki je izumil stroj iz ljubavi do Marie, je začel sanjati, kako bi izumil ta izum, da postane znamenit in bogat. Nekega dne je nenadoma zapustil svoje službeno mesto in odpotoval v London. Svoji ljubici ni rekel niti zbogar.

Lee je odpravljal v London trdno prepričan, da najde tam nagrado za svoj izum, pa se je zmotil. V Londonu so takoj odločili stroj, češ da bi ostalo mnogo rodbin, ki so živele od pletenja nogavic, brez službe. Tedaj je Lee ustanovil svojo delavnico ter začel prodajati nogavice. Ali ta konkurenca je kmalu naletela na odpor med delavci. Neko noč so navale na njegovo delavnico, razbile v ta in sežgale stroj Lee si je komaj rešil življenje. Pohegnil je v Francijo, kjer ga je sprejel v advijenci minister Sully. Ta premeten mož je takoj spoznal korist, ki bi jo lahko imela država od izuma. Zato je naročil mlademu učitelju, naj napravi par strojev. Čez tri mesece je Sully podaril kraljici Mariji Medici tri tučate lepih pletenih nogavic. Lepa in koketna dama je bila vsa navdušena. Ali Lee tudi to pot ni imel sreče. Mogočim pokroviteljem Sully je moral demisionirati, kraljica je bila preobložena z državnimi posli in tako je ostel Lee osamljen in pozabljen, dokler ni leta 1620 v največji bedi umrl. Leta 1656 je ustanovil Henders, čigar oče je bil Leeov učenec, drugo delavnico za pletenje nogavic v Parizu. Uspeh je bil ogromen.

Angleška je skušala pozneje popraviti krivico, prizadejano izumitelju. Zato je podarila njegovega brata in kraljica Elizabeta je nosila vedno samo na stroju pletene nogavice, ki jih je pošiljala kot darilo tudi drugim princem. Eden izumiteljev učenec si je pridobil s pletenjem nogavic ogromno bogastvo in je postal pozneje celo lord. To je bil znani lord Hudson.

Dosnelo je

h'ago iz Anglije, krasni vzorci, med njimi Cohercom in Hermenog blago, ki ga bo letos našim modnim vrt. Vseeno množilo se dobi jako uporno pri tvrdki

Drago Schw. b. £nbljana. 24 L

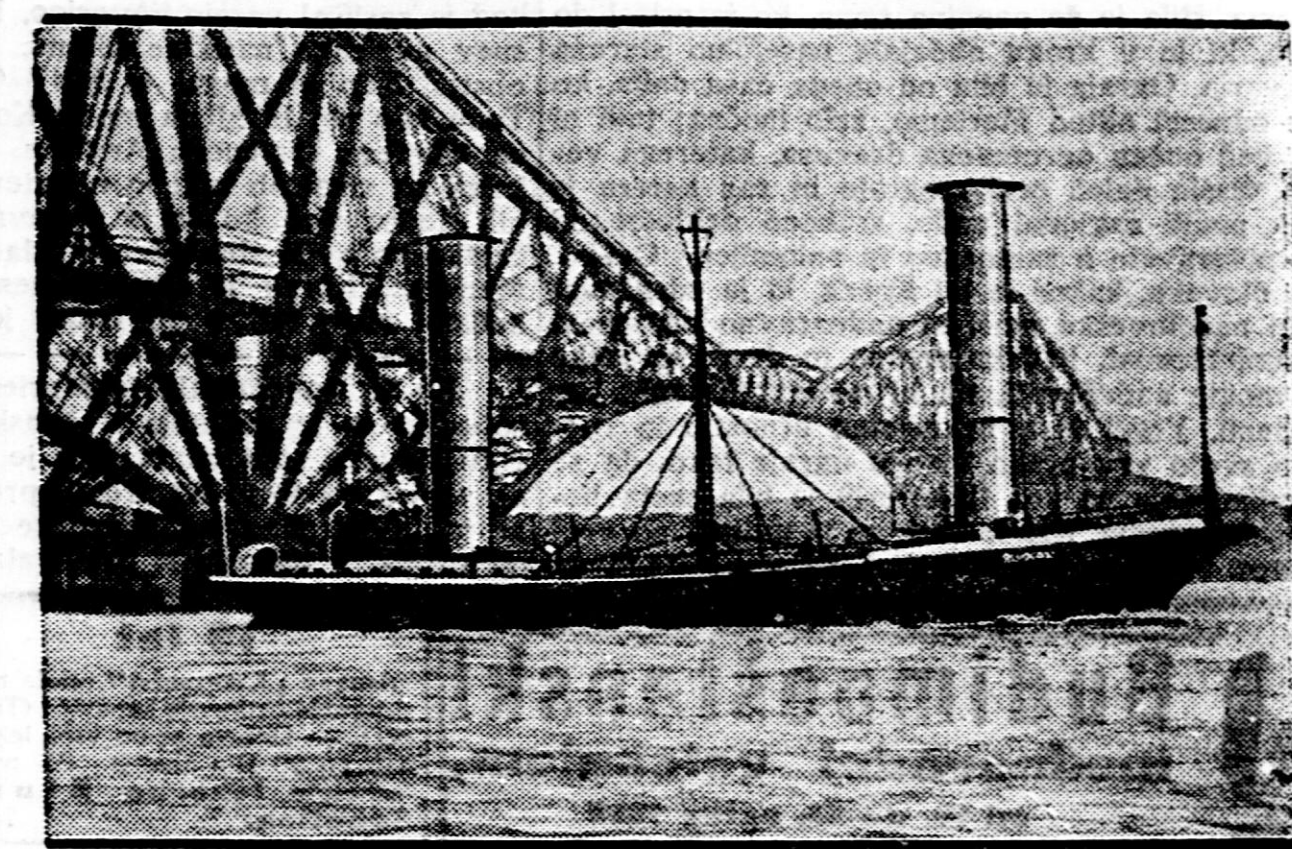
Prepir za otoček s 485 prebivalci.

Ze nad 17 let traja diplomatski prepir med Zedinjenimi državami in Španijo na cni ter Holandsko na drugi strani za mal otoček, ki leži daleč od zapadni strani Indije. Predvsem je ta spor hud med Ameriko in Holandsko in obe državi se še do danes nista zedinili glede lasti. — Sedaj poročajo, da pride slučaj pred mednarodno razsodišče. Otoček, za katerega se vrši ta prepir, je Las Palmas, ki je verjetno nastal vulkaničnim potom. Divža se komaj pet čevljev nad morsko gladino ter je samo na svojem severovzhodnem delu hrbovit. Kjer doseže višino 355 čevljev. Koliko je velik otok, je razvidno iz dejstva, da šteje samo 485 prebivalcev, ki se preživljajo večinoma samo s kokosovimi orehi.

Ko je v letu 1898. Amerika od Španije prevzela Filippine, je dobila toliko številu otokov, da je bilo njih prirast nemogoče imeti v evidenci Filippine obstoje iz 6 ali 7000 različnih otokov, morda jih je celo več. Dosedaj jih še nihče ni pošte. Eno pa je gotovo: da najmanj 5000 teh otokov do danes še ni prešlo svojega imena. Zato ni čudno, da je sedaj nastal za otoček Las Palmas, ki sicer nosi ime, prepir. Otoček je popolnoma izoliran in leži 48 milj oddaljen od rta San Augustin. Je tako zanemarljiv, da na mnogih kartah sploh ni zaznamovan. Palmas je samo nekoliko večji otok kot polovica centralparka v Newyorku, je mala ptičica v širokem morju. Po špansko-ameriški vojni je pripadel Zedinjenim državam.

Nikdar se ni bilo oficijelno omenjalo, da bi zastopniki vlade Zedinjenih držav ali Španije posekali otok Las Palmas. Leta 1906. je prišel na otok general Leonard Wood kot guverner otoka Mindanao. General je bil presenečen, ko je opazil, da ima otok, ki ga je prepeljal na obal, holandsko zastavo. Na njegovo vprašanje so mu pojasnili, da se imajo državi svojemuo obisto zahvaliti samo holandski vladi in da

na otok že nad 15 let prihajajo samo holandske ladje, ki prinašajo blago ter odvažajo kokosove orehe. General je takoj o tem obvestil svojo vlado in v Washingtonu je bila uvedena stroga preiskava, čigav je otok. Od tega dne se mnogo razpravlja med Holandsko Španijo in Zedinjenimi državami o pravih lastništvu do otoka. Leta 1914. je prijeladral na otok mlad in podjeten Amerikanec, snel je holandsko zastavo ter izvesil ameriški zvezdni prapor. Ne vé

FLETTNERJEVA ROTORNA LADJA »BUCKAU« je prevožila pot od Danske do Kieta ter dalje do škotskega pristanišča Forth Bridge. — Slika kaže ladjo, ko potiska znameniti most Forth na Škotskem.

Gospodarji angleških listov.

Sodobna časopisna podjetja predstavljajo velike in komplicirane organizacije. Ker ima dnevni tisk velik vpliv na javno mnenje, ni čudno, da so začeli kapitalisti zadnja leta kupovati vsa večja časopisna podjetja. V srednji Evropi so znana imena Stinnes, Castiglioni in Bosel. Na Angliškem so skoraj vsi londonski listi v rokah devetih finančnikov. Najboljši angleški dnevnik »Times« je last znanega ameriškega milijonarja Astorja. »Daily Mail«, »London Evening News« in drugi večji listi so v rokah znanega časopisnega kralja, lorda Rothemera. Liberalni organ »Daily Chronicle« je večinoma finančno odvisen od fabrikanta masla Enverforda. »Daily Express« so last Rothemerovega tekmečka, lorda Beverbroada. »Daily News« je last neke delniške družbe, Asquithov organ »Westminster Gazette« financira lord Cowdry. »News of World« je last lorda Redelsa. Konservativni organ »Morning Post« pripada vojvodji nottinghamskemu, drugi večji londonski listi, kakor »Sunday Times«, »Daily Graphic«, »Sunday Chronicle« itd. pa tvorijo trust bogatega lastnika rudnikov, sira Bury. Edini list v Londonu, ki ne pripada tem kapitalističnim krogom, je organ delavske stranke »Daily Herald«. Ali ta list se more konkurirati z drugimi listi. To je dokaz, kako velik vpliv imajo gospodarji teh časopisnih kartelov na javno mnenje Angleške in posredno tudi na ves kulturni svet.

Peri s „SAMOBELINOM“!

Življenjsko delo plačilnega natakarja.

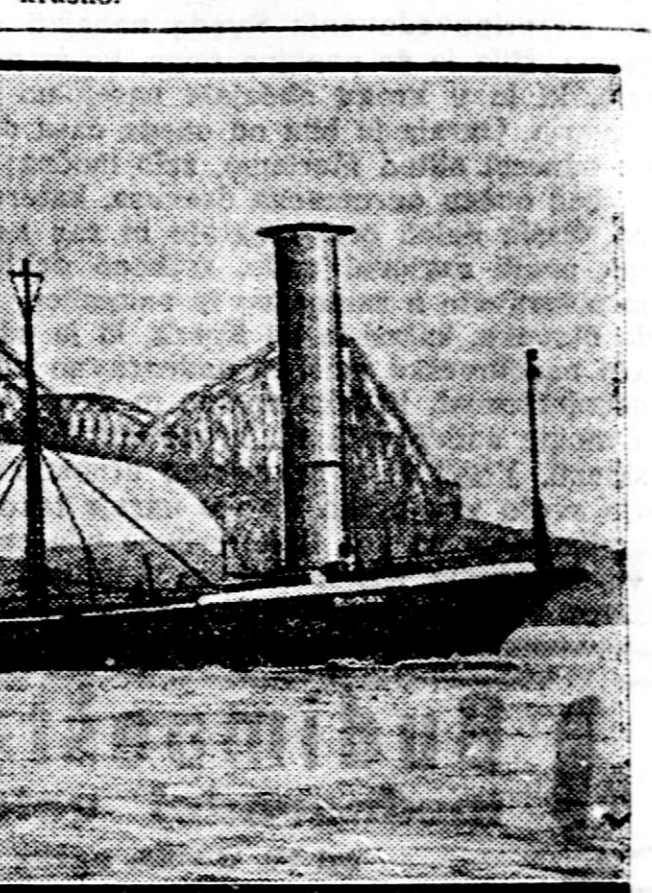
Vsak kavarniški gost je verjetno že enkrat v svojem življenju pikro zabavljaj nad plačilnim natakarjem. Seveda je ta srd dostikrat upravičen in razumljiv, ker ima vsakdo pred očmi le individualni slučaj in tudi najpoptrežljivejšega mine dobra volja če mora 10 minut dolgo kričati »plačate, natakar pa nikakor ni voljan priti iz nasprotne konca lokala. Upravičeno pravimo, vendar je treba plačilnega natakarja ogledati z obeh strani.

Pridemo do presenetljivih, skoraj neverjetnih rezultatov. Na Dunaju je sestavljen stalni kavarniški gost s pomočjo nekega plačilnega natakarja približno statistiko o delu natakarja in navaja: Plačilni natakar, je kakor znano, ves čas svojega dela »na poti« od blagane do kuhinje, od kuhinje do gosta, od enega gosta do drugega, iz enega kota lokala v drugi in tako nepretrgano polnih 12 ur. V dobro urejeni srednji kavarni bi znašala ta preokračena proga samo v 8 urah približno 30 km. Če to pomnožimo s 300 delavnimi dnevi v letu, tedaj dobimo, da vsak plačilni natakar v letu prehoči 9000 km. Seveda ne prekorači te poti samo gospod plačilni, temveč obče vsak natakar, donašalec, donašalec slaščic itd. Pikolo običajno nastopi svoj poklic s 14 letom. Če ga izvršuje samo 30 let, so natakarji, ki delujejo tudi po več let, tedaj je prehodil v teh 30 letih 270.000 km; on je torej več nego šestkrat peš potoval okoli sveta.

To presenetljivo število je še mestoma prekoračeno. Vzemimo, da ima kavarna igralne sobe, ki leže nekoliko višje kot ostali kavarniški prostori, Če računamo, da je plačilni samo 50 krat na uro pretekel gor in dol te stopnice, tedaj je dnevno prekoračil višino 500 m ali to se pravi: da se je vzpel dvakrat do vrha stolpa Sv. Stefana na Dunaju. V 30 letih je plačilni natakar, ki je zaposlen v takem lokalu poleg 6 kratnega potovanja okoli sveta zmogel tudi višino 7500 km ali približno se je povzpels 500 krat na vrh Gavržankarja. Iz tega je torej razvidno, da je življenjsko de-

se, koliko časa je visel ta prapor, zakaj nekaj let kasneje so našli zopet izvešeno na otoku holandsko zastavo. Sedaj so se Amerikanci obrnili do Španije, da ta poroča o zgodovini otoka. Španija je odvrnila, da je otok njena last, ker je bil od Spancev odkrit, da pa po pogodbi pripada Ameriki. Nasprotno zatrjuje Holandska, da je otok njena last že od ustanovitve vzhodno-indijske kompanije.

Prebivalstvo otoka Las Palmas se radi tega prepira popolnoma nič ne razburja. Življenje na otoku je zelo udobno, kokosove palme ne dajo mnogo dela, podnebje je krasno.

FLETTNERJEVA ROTORNA LADJA »BUCKAU« je prevožila pot od Danske do Kieta ter dalje do škotskega pristanišča Forth Bridge. — Slika kaže ladjo, ko potiska znameniti most Forth na Škotskem.

Gospodarji angleških listov.

Sodobna časopisna podjetja predstavljajo velike in komplicirane organizacije. Ker ima dnevni tisk velik vpliv na javno mnenje, ni čudno, da so začeli kapitalisti zadnja leta kupovati vsa večja časopisna podjetja. V srednji Evropi so znana imena Stinnes, Castiglioni in Bosel. Na Angliškem so skoraj vsi londonski listi v rokah devetih finančnikov. Najboljši angleški dnevnik »Times« je last znanega ameriškega milijonarja Astorja. »Daily Mail«, »London Evening News« in drugi večji listi so v rokah znanega časopisnega kralja, lorda Rothemera. Liberalni organ »Daily Chronicle« je večinoma finančno odvisen od fabrikanta masla Enverforda. »Daily Express« so last Rothemerovega tekmečka, lorda Beverbroada. »Daily News« je last neke delniške družbe, Asquithov organ »Westminster Gazette« financira lord Cowdry. »News of World« je last lorda Redelsa. Konservativni organ »Morning Post« pripada vojvodji nottinghamskemu, drugi večji londonski listi, kakor »Sunday Times«, »Daily Graphic«, »Sunday Chronicle« itd. pa tvorijo trust bogatega lastnika rudnikov, sira Bury. Edini list v Londonu, ki ne pripada tem kapitalističnim krogom, je organ delavske stranke »Daily Herald«. Ali ta list se more konkurirati z drugimi listi. To je dokaz, kako velik vpliv imajo gospodarji teh časopisnih kartelov na javno mnenje Angleške in posredno tudi na ves kulturni svet.

Stara Bosanka in mlad Slovenec

Sarajevke »Večernje Novosti« prinašajo pikantno dogodbico — doživljaj mladega Slovenca in stare Bosanke. List precej romantično opisuje to ljubavno noč.

Samo tiho, tiho skozi gosto hosto, da ne opazijo našega ljubimkjanja... so šepetala nista nekega parčka, ki se je spuščal navzdol po Bistrici in se izgubil v globoki senci debel in grmov parka Carja Dušana. Vredimo se, je pozival on, mladi Don Juan svojo momentano ljubico.

Kdo bi vedel, kje se je njih dvojica našla? On, mlad, zastaven Slovenec, Janez J., hotelski sluga, sin slovenskih Alp in ona Habiba H. žena prilene starosti iz kršne Bosne. On, fantič 20 let, ona »deklica« s petimi križi. Lahko bi mu bila mati, a on njen sin. Pravijo, da je ljubezen slepa in da ne gleda v krstne ter rodbinske liste. Ljubav in strast ju je združila, objela sta se kot golobčka ter izgubila v gostem grmovju, da živata opoj ljubavi.

Tišina, grobna tišina je vladala tu. Le tupatam je to svečano tišino parkrat prekinilo miavkanje mačka, ki je iskal svojo Duščinejo, semtertja je začel v park tudi kak izgubljeni krokar, a v ostalem ni nihče motil spanja prirode.

V park je začel tudi mož postaviti s pendrekom v roki. Za nekim grmom je opazil, da se nekaj giblje. Sprva se je mož postavil nekoliko ustrašil. »Za vraga« je pomislil »kaj je to ali je vampir«. No, in se je odpravil. Pristopil je bližje k grmu ter opazil da se tam ne dogaja ničesar nenaravnega, pač pa samo protipostavnega. »V imenu zakona, kdo ste Vi?« je organ vprašal obe, čvrsto se objemajoči postavi. Preplašeno sta skočila kvišku. »Jaz sem kriv, njo pustite, jaz hočem odgovorjati!« je odločno izjavil Janez, zavzemajoč pozno vitez. »Obžalujem gospod, ali obo morata z menoj, da se zagovarjata tak je pri nas zakon. Izvolite naprejš! In odpeljal jih je. Janez in Habiba sta stopala pred organom javne varnosti potrta, užaljena in zavedajoča se svoje krivde. Pridržana sta bila v zaporu, da tam razmišljata, kako človek lahko pride v neprilike, če ima stesaneč z ženo, ki mu je lahko mati odnosno s ljubimcem ki je lahko njen sin.

PARIZANKA PRED TOALETNIM OGLEDALOM.

Neki francoski matematik se je z vsó energijo lotil problema, koliko časa preživi Parižanka pred toaletnim ogledalom. Po rezultatih njegovih opazovanj in računov se posvetuje Parižanka z ogledalom že od sedmega leta. Deklice od 6. do 11. leta se mude pred ogledalom dnevno po šest minut, od 16. leta naraste ta čas do četrte ure. V poznejših letih napreduje ženska ničemernost rapidno. 18-letno dekle se ogleduje v zrcalu dnevno že 25 minut, 20letna nad pol ure, 25letno pa 40 minut. Stiri desetletne dame stoji pred ogledalom dnevno že tri četrte ure. Ta starost je obnemni kulminacijska točka v ničemernosti. Nad 40 let stare Parižanke se mude pred ogledalom dnevno samo še šest minut. Iz teh podatkov torej sledi, da preživi 50letna dama pred ogledalom nad 300 dni svojega življenja.

Indijanski princ identifikiran. Poročali smo obširno, kako je neki slepar, ki se je izdajal za poglavarja Indijancev in velikega posestnika v Ameriki, opeharil za en milijon in pol lir plemenitasko rodbino Khevenhüller v Fiumicellu v Furlaniji. Sedaj je doznano da se piše E. A. La Plante, doma iz Pawtucheta (Rhove Island). Prodajal je svoj čas »kajče olje« in druga taka zdravila. V zaporu je v Švici.

77

Korak se je vedno, kadar je moral prav posebno hiteti, nanašal le na svoje lastne sile in na nikogar drugega. Ko ga je Tantor prenesel zopet na drugo stran reke, kjer se je nahajala poglavarjeva naselbina, je odslovil svoja mogočnega tovariša in z vso naglico splezal v vrhove dreves. Od tu pa je, kakor blisk hitel proti kraju, kjer se mora po pripovedovanju Šveda nahajati njegova Meriema. Bila je že popolna tema, ko je prišel do ograje, ki je v krogu obdajala naselbino starega poglavarja. Ograja je bila od onega časa dalje, ko je on odnesel odtod Meriemo, zelo močna; tudi ni videl več onega ogromnega drevesa, katerega veje so visele daleč preko ograje in raz katere je Korak prvič zagledal malo, srčkano dekletce, ki se je poigravalo z zamazano in polomljeno Geeko. Toda človeka, kakor je bil Korak, ki je združeval v sebi nadčloveške moči in nadnaravno odločnost in neustrašnost, ljudske utrdbe in druge zapreke niso mogle zadrževati, da bi ne izvršil tega, kar je sklenil. Vrgel je z neverjetno urnostjo in ročnostjo svojo vrv preko visoke ograje tako, da se je zanika ujela na kol, iz katerih je bila sestavljena visoka ograja. Kakor blisk se je dvignil po vrvi navzgor in se previdno ozrl na vse strani, da

prepreči **vsako** nevarnost. Nikjer ni videl žive duše. Skočil je preko ograje in se na nasprotni strani v največji tišini spustil na tla.

Previdno je pregledoval naselbino. Najpreje je nameril svoje korake proti stanovanju Arabcev, vedno pozoren in previden na vse strani. Prišel je za stanovanja Arabcev in skušal izslediti vsaj nekatera znamenja, ki bi pričala o tem, da se v bližini nahaja Meriema. Hodil je tako tiho, da ga niso zavohali niti divji arabski psi, ki so stražili kočje. Bil je kakor senca, ki je švigala med kočami. Vonj tobaka ga je prepračil o tem, da Arabci še bde in da posedajo v svojih kočah. Od nekoder je zaslišal veselo govorico, kmalu nato pa tihi spev angleške narodne himne. Korak je začuden obstal. Kdo bi mogel to biti? Glas je bil moški. Toda kdo naj bi bil ta mož? Korak se je spomnil na mladega ranjenega Angleža, katerega je pustil ležati na stezi ob reki in o katerem ni videl nikakih sledov več, ko se je ponovno tja vrnil. Toda kratko na to je slišal ženski glas — to je bil glas Merieme. Korak je tiho in neslišno švignil med kočami proti smeri, od koder je prihajal ta glas.

Ko so povečerjali, je Merlema odšla v svojo sobo, ki se je nahajala v ženskem oddelku poglavarjevega stanovanja. Bila je to mala in skromna sobica, ki so jo od drugih prostorov delile stare in brezvrnodnostne perzijske preproge, viseče od stropa. V tej sobi je prebivala Merlema s staro

Mabuno, drugih žensk stari poglavar ni imel. Ostalo je še vse tako, kakor je bilo pred davnimi leti. Poleg Mabune in Merieme v stanovanju ni bilo nikogar. Merieme se je na arabski način usedla na tla in premišljevala o tem, kako bi mogla rešiti Morisona in kako bi tudi sama utekla temu surovemu Arabcu, pri katerem ni mogla pričakovati ničesar drugega, kakor same muke in trpljenje.

Naenkrat pa je nekdo odgrnil preproge in med njima je stal poglavar.

»Meriema!« je zaklical. »Pojdi sem!«
Meriema se je dvignila in odšla v drugi prostor stanovanja, katerega je razsvetljeval ogenj, ki je plamtel na ognjišču. Tu je zagledala Alija ben Kadina, ki je sedel na preprogi in pušil. Poglavar je tu postal. Ali ben Kadin je bil njegov polbrat. — Imela sta istega očeta. Dočim je bila mati poglavarjeva čistokrvna Arabka, je bila mati Alija ben Kadina črna sužinja od zapadnih obal, ki jo je njegov oče po smrti svoje prve žene izbral za ženo. Radi tega je bil Ali ben Kadin mešanec, po materi skoro popolnoma črn, ogaben in tudi že precej star. Njegov ros in tudi del obraza je ostudno razjedala neka spolna bolezen. Ko je zagledal Meriemo, se je zornno nasmel.

Stari poglavar je pokazal nanj s prstom in govoril Meriemj.

»Jaz se staram. Ne bom živel več dolgo in po moji smrti ne boš ime'a nikogar, ki bi za Te skrbel. Zato sem se odločil, da Te oddam svojemu bratu

**Altir ben Kadinu, ki je bogat in močan in sposoben,
da skrbi za svojo ženo.«**

Nato je poglavar odšel. Ali ben Kadin je vstal in pristopil k Meriemi. Ona se je tresla od gnuša in odpora pred tem ogabnim človekom. Stopila je korak nazaj, toda on jo je zagrabil za roko.

»Pojdi!« je zapovedal, jo potegnil iz poglavarjevega stanovanja in jo vlekel v svoje stanovanje, ki ni bilo daleč.

To je opazoval stari poglavar in se škodželino smehljajal.

»Ko jo čez nekaj mesecev pošljem proti severu, bodo njeni starši spoznali, kako sem maščeval smrt sina moje sestre,« je koval načrte za bodočnost.

Med tem pa je bilo v stanovanju Alia ben Kadina zelo bučno. Meriema je prosila in rotila starega pohotneža, da ji prizanes. Grozila mu je z maščevanjem svojih prijateljev, toda vse zaman. Osudni Arabec jo je najprvo nagovarjal z lepimi besedami, da bi se mu vdala, toda ko je Meriema kazala vedno večji odpor in gnus, se je razjezil in planil na njo ter jo krčevito v objemu stiskal. —

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

576

Zahvala.

Povodom smrti našega nenadomestljivega, nadvse ljubljenega soproga in očeta, gospoda

Viktorja Bolaffio

nam je došlo od vseh strani toliko izrazov iskrenega sočutja, da se nam ni mogoče vsem in vsakemu posebej zahvaliti.

Izrekamo tem potom vsem za izkazano sočutje tekom bolezn, kakor tudi ob smrti najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 25. februarja 1925.

Žalujoči ostali.